

**Souhrnná analýza území - podklady pro strategii území - SCLLD - kód 001 studie a externí
poradenské služby,
v rámci realizace projektu
MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastocko, o.s. - aktivní místní partnerství pro rozvoj regionu**

MAS SKUTEČSKO, KOŠUMBERSKO A CHRASTECKO, o.s.

programové období 2014–2020

Analytická část:

**analýza území
SWOT analýza celková**

květen 2014

ZÁKLADNÍ IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

ZADAVATEL:

**MAS SKUTEČSKO, KOŠUMBERSKO A
CHRASTECKO, o.s.**
Nám. Plk. Josefa Koukala č.p. 1, 538 54 Luže
IČO: 01359363

zastoupený:

Pavlem Novotným, předsedou

ZPRACOVATEL PROJEKTU:

VN KONZULT, s.r.o.
Za Sokolovnou 744, 533 41 Lázně Bohdaneč
IČO: 27493229

zastoupený:

Kateřinou Korejtkovou, jednatelkou
606436659
vn.konzult@tiscali.cz
www.vnkonzult.cz

PODĚKOVÁNÍ:

Zpracovatel touto cestou děkuje za spolupráci v rámci zpracování předmětných dokumentů členům pracovní skupiny pro Integrovanou strategii území, jmenovitě:

panu Pavlu Novotnému
paní Martině Lacmanové
panu Radku Zemanovi
a především manažerce paní Janě Svobodové.

Analýza a SWOT analýza je zpracována dle aktuální pracovní verze Metodiky pro zpracování SCLLD Ministerstva pro místní rozvoj ČR.

Na základě vývoje a definitivní schválené verze Metodiky pro zpracování SCLLD a Metodického pokynu pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014 – 2020 je zadavatel oprávněn do analýzy zpracovat další údaje a informace.

Souhrnná analýza a SWOT analýza je nedílnou součástí Strategie území SCLLD – dokumentu, který obsahuje ucelený soubor opatření směřujících k dosažení nastavených cílů.

Ucelený dokument bude sestávat z daných a logických částí a vychází především z:

- **identifikace potřeb území,**
- **stanovení cílů,**
- **nastavení kroků implementace.**

Strategie je stanovena na plánovací období EU, tj. na roky 2014 – 2020.

Jedná se však o živý dokument, který bude v průběhu realizace postupně aktualizován dle souvisejícího vývoje událostí.

Dílní části strategie jsou zpracovány komunitním způsobem, na základě přímé komunikace představitelů, členů a zaměstnanců MAS s veřejností v regionu.

Základním vstupem pro analýzu jsou statistická a demografická data, dotazníková šetření v území a výstupy z komunitních setkání s občany.

Analýza shrnuje veškeré aktuální informace z území, které mohou poskytnout prostředí pro rozvoj regionu.

SWOT analýza realisticky definuje silné i slabé, eliminuje hrozby v rámci jejich přesného definování a specifikuje rozvojové možnosti v příležitostech. Rozvojové příležitosti se stanou součástí následné strategické části, která bude přesně definovat rozvojové priority území.

VIZE

ÚZEMÍ MAS SKUTEČSKO, KOŠUMBERSKO A CHRASTECKO JE PŘÍJEMNÉ MÍSTO PRO ŽIVOT NA ZÁKLADĚ VHODNÉ KOMBINACE CITLIVÉHO VYUŽÍVÁNÍ HISTORICKÉHO ODKAZU, ROZVOJE NABÍDKY AKTIVIT OKOLNÍ ZACHOVANÉ KRAJINY A PRACOVITOSTI MÍSTNÍCH LIDÍ.

OBSAH

1	Úvod	6
1.1	Základní informace o MAS	6
1.2	Základní popis území MAS	6
2	Vyhodnocení současného stavu území.....	11
2.1	Obyvatelstvo (vývoj osídlení, věková struktura, vzdělanostní struktura).....	11
2.1.1	Vývoj osídlení	11
2.1.2	Věková struktura	13
2.1.3	Vzdělanostní struktura.....	14
2.1.4	Dílčí SWOT analýza	15
2.1.5	Návrh dílčích opatření.....	15
2.2	Technická infrastruktura a doprava.....	16
2.2.1	Dílčí SWOT analýza	16
2.2.2	Návrh dílčích opatření.....	17
2.3	Vybavenost obcí, služby a život v obcích (spolky, kulturní a sportovní vybavenost a aktivity, sociální, zdravotní služby apod.).....	18
2.3.1	Vybavenost obcí, služby	18
2.3.2	Život v obcích.....	20
2.3.3	Dílčí SWOT analýza	21
2.3.4	Návrh dílčích opatření.....	22
2.4	Bydlení	22
2.4.1	Dílčí SWOT analýza	23
2.4.2	Návrh dílčích opatření.....	23
2.5	Životní prostředí.....	23
2.5.1	Odpadové hospodářství a nakládání s odpady	26
2.5.2	Ochrana ovzduší.....	26
2.5.3	Ochrana vod	26
2.5.4	Ochrana půdy	26
2.5.5	Energetika.....	27
2.5.6	Dílčí SWOT analýza	27
2.5.7	Návrh dílčích opatření.....	28
2.6	Podnikání, výroba, zaměstnanost.....	28
2.6.1	Podnikání a výroba.....	28
2.6.2	Zaměstnanost.....	30
2.6.3	Dílčí SWOT analýza	30
2.6.4	Návrh dílčích opatření.....	30
2.7	Vzdělávání, školství	30
2.7.1	Dílčí SWOT analýza	34
2.7.2	Návrh dílčích opatření.....	34
2.8	Řízení obcí, informovanost, spolupráce.....	34
2.8.1	Řízení obcí.....	34
2.8.2	Informovanost	35
2.8.3	Spolupráce.....	36
2.8.4	Dílčí SWOT analýza	36

2.8.5	Návrh dílčích opatření	37
2.9	Bezpečnost	37
2.9.1	Dílčí SWOT analýza	37
2.9.2	Návrh dílčích opatření	37
2.10	Turistický ruch a historie území.....	38
2.10.1	Historie území	38
2.10.2	Příroda	42
2.10.3	Kulturní památky.....	44
2.10.4	Technické památky	44
2.10.5	Zajímavosti regionu.....	50
2.10.6	Dílčí SWOT analýza	53
2.10.7	Návrh dílčích opatření	53
3	Vyhodnocení rozvojového potenciálu území	54
3.1	Územní plánování	54
3.2	Rozvojová území.....	54
3.3	Lidský potenciál	54
3.4	Rozvojový potenciál.....	54
3.5	Finanční a další prostředky území.....	55
3.6	Dílčí SWOT analýza	55
3.7	Návrh dílčích opatření	56
4	SWOT analýza celková.....	58
5	Použité zdroje	59

1 Úvod

1.1 Základní informace o MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastcko

Území MAS bylo definováno dne 9.1.2013 a definitivně ustanoveno na valné hromadě dne 17.1.2013. Společné území je tvořeno hranicemi katastrů 20 obcí, které sdružují dodnes funkční svazky obcí.

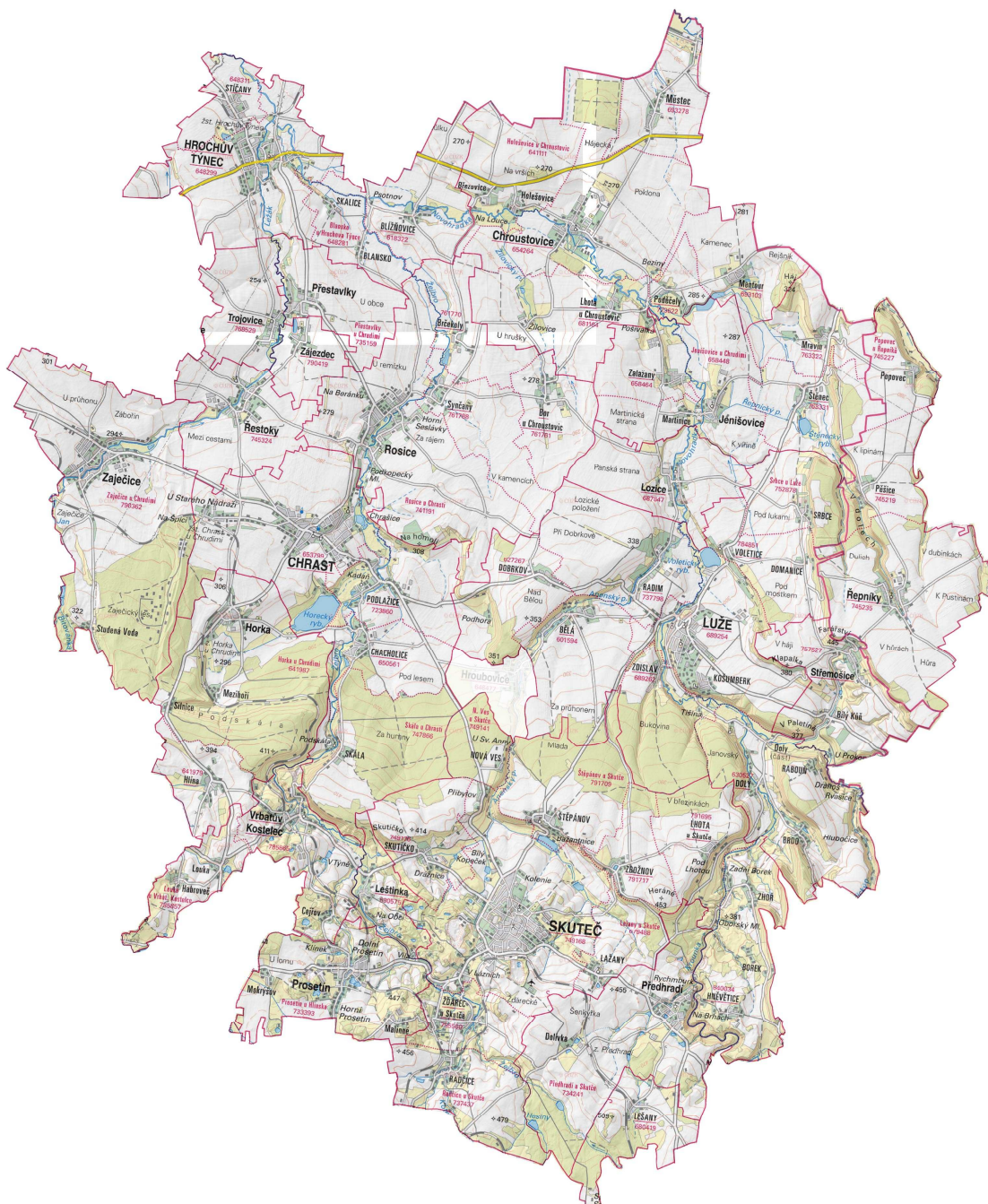
Přesný název MAS:	MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastcko
Právní forma:	občanské sdružení dle zákona č. 83/1990 Sb.
IČO:	01359363
Sídlo MAS:	Nám. Plk. Josefa Koukala č.p. 1, 538 54 Luže
Předseda:	Pavel Novotný (pavel.novotny@skutec.cz, 731 557 457)
Manažer:	Ing. Jana Svobodová (ORPCHURDIM@centrum.cz)

Území MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastcko je tvořeno územím obce Hrochův Týnec, Trojovice, Přestavky, Zaječice, Chrast, Horka, Vrbatův Kostelec, Leštinka, Prosetín, Skuteč, Předhradí, Luže, Střemošice, Řepníky, Lozice, Rosice, Zaječice, Restoky, Zaježdec.

1.2 Základní popis území MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastectko

MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastectko je součástí Pardubického kraje, všechny obce i města MAS (20) se nacházejí na území okresu Chrudim. Na území žije 20 553 obyvatel (k 31.12.2013).

Území MAS spadá pod správní území okresu Chrudim. Je dostupné z obou východočeských metropolí – z Pardubic i Hradce Králové. Blízkost těchto sídel VÚSC (vyšších územněsprávních celků) může přinášet celou řadu výhod, ale i určité problémy při dalším rozvoji.

Okres Chrudim se svou velikostí 1 030 km² a celkovým počtem obyvatel 104.369 (z toho 51596 mužů – 49,4 % a 52773 žen – 50,6 %) řadí mezi středně velké okresy republiky.

Na severu sousedí s okresem Pardubice, na východě s okresem Ústí nad Orlicí a okresem Svitavy, na jihu s okresem Žďár nad Sázavou, na jihozápadě se dotýká okresu Havlíčkův Brod a na západě okresu Kutná Hora. Obyvatelstvo žije ve 108 obcích, z toho v 13 městech: Heřmanův Městec, Hlinsko, Hrochův Týnec, Chrast, Chrudim, Luže, Nasavrky, Proseč, Ronov nad Doubravou, Seč, Skuteč, Slatiňany a Třemošnice. Od 1. 1. 2003 přešlo 5 obcí (Leština, Nové Hradky, Vinary, Stradouň, Řepníky) pod správní obvod Vysoké Mýto v okrese Ústí nad Orlicí.

Určitá disparita okresu je dána především jeho celkovou geografickou podobou. Zhruba 1/3 území na severní straně je ve výrazně nižší nadmořské výšce, patří do Hradecko-pardubické sídelní a regionální aglomerace. Logicky tak profituje z blízkosti stotisícových průmyslových Pardubic a z možností poměrně úrodných půd pro zemědělství. Další cca 2/3 území okresu na jižní straně jsou převážně v hranicích CHKO (Chráněné krajinné oblasti) Železné hory a CHKO Žďárské vrchy. Z klimatického hlediska patří do České vysočiny. Ta zde zaujímá své dvě soustavy – Česko-moravská (J a SZ) a Česká tabule (S a Z). Českomoravská soustava je zde zastoupena Českomoravskou vrchovinou a to její částí Železné hory (táhnou se od jihu k SZ s výškami na severu 200 – 300 m, na jihu 500 – 600 m). Komplikovaná je stavba na jihu (650 – 800 m.n.m. zvlněný terén) při hranicích s Havlíčkovobrodskem (kousky Hornosázavské vrchoviny) a Žďárskem (kousky Křižanovské a Hornosvratecké vrchoviny). Česká tabule je zde zastoupena dvěma částmi – západní místa okresu (Třemošnice) patří do Středočeské tabule a její části Středolabské tabule. Severní část okresu patří do Východočeské tabule a to do její části Svitavská pahorkatina (250 – 350 m) a nejsevernější kousky nad Chrudimí do Východolabské tabule (200 – 300 m).

Hydrologickou osou je řeka Chrudimka se svými přítoky, na které je několik údolních přehrad, z nichž nejznámější se stala údolní nádrž Seč. Na území je i větší množství rybníků.

Charakterizují je i vyšší nadmořská výška, členitá krajina, velký počet malých sídel s mnohdy obtížnou dostupností, minimum dobrých pracovních příležitostí a tím i slabší sociální profil. Hlavním posláním tohoto ekologicky čistého území by proto měla být rekreace a užití volného času pro severně položená průmyslová centra, cestovní ruch včetně netradičních aktivit (agroturistika, sporty v přírodě a další). Území je protkáno sítí turisticky značených cest, z nichž některé se staly naučnými stezkami. Podél toku řeky Chrudimky prochází vlastivědná stezka „Krajem Chrudimky“. Na ní volně navazuje stezka „Krajem Železných hor“. Stezky vedou chráněnou krajinnou oblastí Železné hory a Žďárské vrchy. K neméně tajívaných turistickým zajímavostem patří oblast Skutečska, oblast Toulavcových a Městských Maštálí mezi Prosečí a Novými Hradky nebo údolí řek Krounky a Novohradsky, jež v roce 1991 bylo vyhlášeno Chráněnou krajinnou oblastí. Jih okresu spadá do Chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy.

Charakter okresu je průmyslově - zemědělský, nejvyšší podíl lidí je zaměstnán ve strojírenství, obchodu a službách, stavebnictví, textilním a obuvnickém průmyslu. Hlavními středisky průmyslu Chrudim (strojírenství, potravinářství, stavebnictví a textilky), Hlinsko (elektrotechnický, kožešnický, potravinářský průmysl), Skuteč (kožedělný a textilní průmysl), Nasavrky (textilní průmysl), Prácheň (stavební hmoty), Třemošnice (strojírenství), Chrast (potravinářský a dřevozpracující průmysl), Hrochův Týnec (stavební hmoty).

Zemědělství je rozvinuto v celé oblasti, najdete zde spoustu luk a polí (62 %), lesní půdy je 28 %. V rostlinné výrobě převládá výroba obilnin, olejnin, cukrové řepy a brambor, v živočišné výrobě mléko, hovězí a vepřové.

Dopravní síť pro automobilovou dopravu tvoří převážně silnice I., II. a III. třídy a místní komunikace. Dálniční ani rychlostní komunikace územím nevedou. Železniční osobní dopravu zabezpečuje státní organizace České dráhy. Hlavní železniční trať Pardubice – Havlíčkův Brod protíná okres od severu k jihu. Na území okresu Chrudim je délka železničních tratí cca 257 km.

Stávající svazky obcí s přesahem na území MAS

Mikroregion Chrudimsko

Mikroregion Chrudimsko, ležící v západní části Pardubického kraje, byl založen dne 19.12.2001. Zakládajícími členy se staly Chrudim, Rabštejnská Lhota, Slatiňany a Svídnice. V polovině roku 2002 došlo k masivnímu rozšíření na stávajících 32 obcí.

Základním cílem je další rozvoj měst a obcí, které se stanou členy svazku obcí, a jejich vyrovnání evropským standardům a vývojovým trendům 21. století ve všech oblastech lidského života. K stěžejním problémům, které bude svazek řešit, patří zejména snižování nezaměstnanosti, zlepšování životního prostředí, rozvoj ekonomiky, infrastruktury, cestovního ruchu a dalších oblastí vymezených zákonem o obcích jež korespondují s cíli a posláním svazku.

Předseda – ing. Vladimír Pecina – starosta obce Rabštejnská Lhota.

Seznam obcí: Bítovany, Bořice, Bylany, Čankovice, Dolní Bezděkov, Dvakačovice, Honbice, Horka, Chrast, Kočí, Chrudim, Lány, Licibořice, Lukavice, Mladoňovice, Morašice, Nabočany, Orel, Přestavlky, Rabštejnská Lhota, Řestoky, Slatiňany, Sobětuchy, Stolany, Svídnice, Trojovice, Třebřichy, Tuněchody, Úhřetice, Vejvanovice, Zaječice, Zájezdec.

Realizace projektů – zkušenosti místních aktérů:

2007	Komplexní úprava veř.prostr. celk.náklady: 578000,-Kč	poskytovatel	dotace:	Pardubický	kraj
2008	Komplexní úprava veř.prostr. celk.náklady: 733000,-Kč	poskytovatel	dotace:	Pardubický	kraj
2009	Komplexní úprava veř.prostr. celk.náklady: 999000,-Kč	poskytovatel	dotace:	Pardubický	kraj
2010	Komplexní úpravy obcí celk.náklady: 650000,-Kč	poskytovatel	dotace:	Pardubický	kraj
2010	Marketing TO Chrudim.-Hlinecko celk.náklady: 2500000,-Kč	poskytovatel	dotace:	ROP	Severovýchod
2012	Marketing TO Chrudim.-Hlinecko celk.náklady: 2000000,-Kč	poskytovatel	dotace:	ROP	Severovýchod

Mikroregion Skutečsko – Ležáky

Dobrovolný svazek obcí v okrese Chrudim, se sídlem ve Vrbatově Kostelci. Sdružuje 12 obcí a byl založen v roce 2001.

Základním cílem je všeobecná ochrana životního prostředí, společný postup při dosahování ekologické stability území, koordinace významných investičních akcí, vytváření, zmnožování a správa společného majetku.

Předseda: ing. Jan Třísko, starosta obce Vrbatův Kostelec.

Členské obce: Holetín, Hroubovice, Leštinka, Lukavice, Mrákotín, Prosetín, Předhradí, Skuteč, Smrček, Vrbatův Kostelec, Tisovec, Žumberk.

Svazek obcí Košumberska

Dobrovolný svazek obcí založen 4.12.2002. Sídlo je v Luži.

Základním cílem je snižování nezaměstnanosti, zlepšování životního prostředí, rozvoj ekonomiky, infrastruktury, cestovního ruchu a dalších oblastí .

Předseda – Libor Aksler.

Členské obce: Hrochův Týnec, Chroustovice, Jenišovice, Lozice, Luže, Rosice, Řepníky, Střemošice.

Širší územní vztahy:

NUTS 2: Severovýchod (pobočka sídla úřadu v Pardubicích)

Kraj: Pardubický (sídlo v Pardubicích)

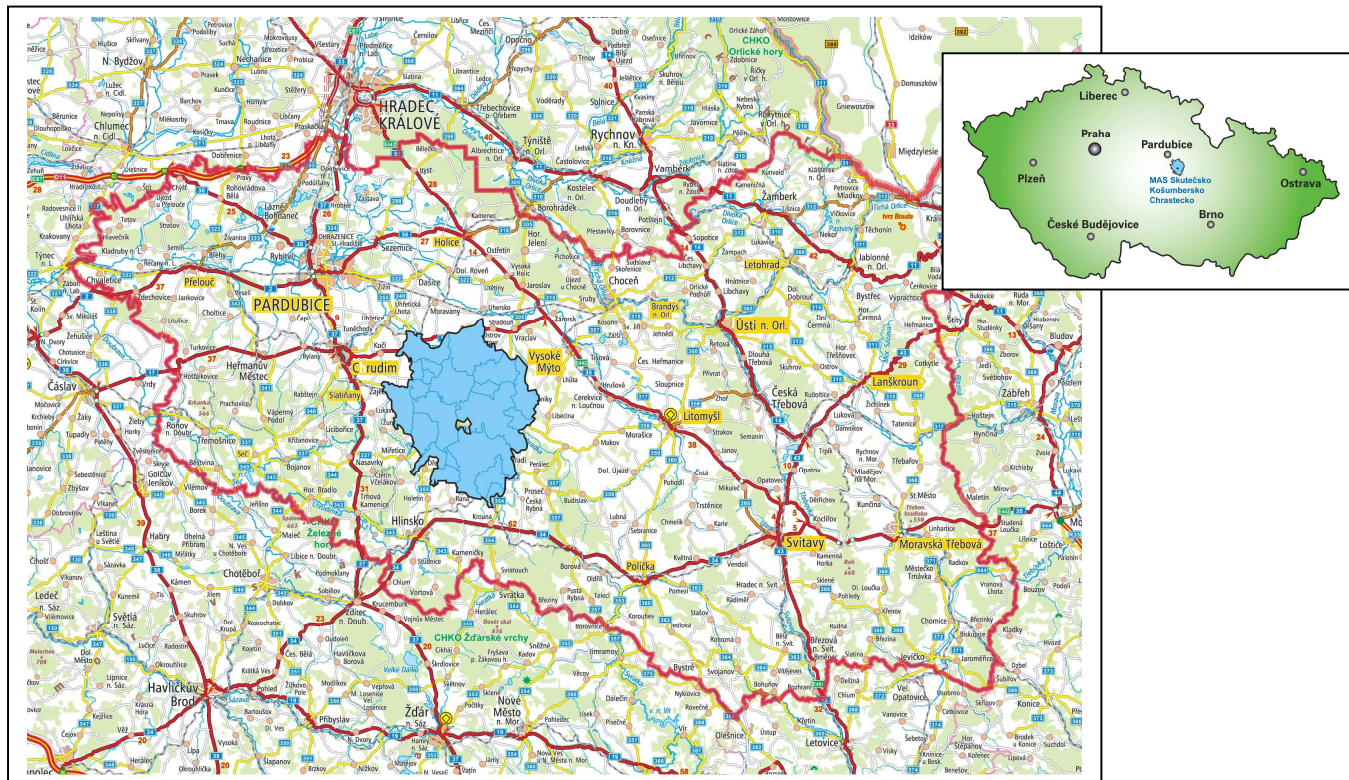
Okres: Chrudim (sídlo v Chrudimi)

Pověřená obec (ORP): Chrudim (sídlo v Chrudimi)

Turistická oblast: Chrudimsko-Hlinecko (identické hranice s okresem Chrudim)

Okres Chrudim se dále člení na regiony: Chrudimsko, Hlinecko, Skutečsko, Třemošnicko a Heřmanoměstecko.

2 Vyhodnocení současného stavu území

2.1 Obyvatelstvo (vývoj osídlení, věková struktura, vzdělanostní struktura)

2.1.1 Vývoj osídlení

Region sdružuje 20 obcí s 20 553 obyvateli. Největším městem podle počtu obyvatel jsou Skuteč s 5 183 obyvateli, následují Chrast s 3 064 obyvateli a Luže s 2 541 obyvateli. Mezi obce s nejmenším počtem obyvatel patří Zajezdec s 125 obyvateli, Leštinka s 135 obyvateli a Lozice s 145 obyvateli /31.12.2012/.

První osídlení oblasti je datováno již v době kamenné, první prokazatelné pozůstatky lidských sídel jsou z 9. století, první písemné zmínky z 12. století. Od této doby je území rovnoměrně osídlováno a obhospodařováno.

V současné době je počet obyvatel na území MAS cca 21000.

Největším městem je Skuteč s 5214 obyvateli, nejmenší obcí je Leštinka se 134 obyvateli.

Velikostní kategorie obcí:

0 – 500 obyvatel	12 obcí
501 – 1000 obyvatel	1 obec
1001 – 2000 obyvatel	4 obce

2000 – 5000 obyvatel 2 obce

5001 – 10000 obyvatel 1 obec

Převažující velikost obcí je do 500 obyvatel.

Počet obyvatel regionu MAS k 31.12.2013

Obec	celkem	muži	ženy	ve věku 0-14 let	ve věku 15-64 let	ve věku 65 a více let	Ekonomicky aktivní	Ekonomicky aktivní - zaměstnaní
Horka	410	204	206	52	286	72	192	167
Hrochův Týnec	1945	966	979	333	1323	283	877	767
Chrast	3064	1470	1594	455	2080	513	1404	1224
Chroustovice	1230	585	645	195	842	192	586	512
Jenišovice	410	213	197	53	291	62	206	193
Leštinka	135	64	71	16	93	26	62	59
Lozice	145	74	71	27	103	14	68	63
Luže	2541	1221	1320	352	1733	448	1156	1052
Prosetín	774	377	397	122	547	102	364	326
Předhradí	427	214	213	59	283	84	188	165
Přestavlky	243	138	105	48	174	19	113	99
Rosice	1323	658	665	217	913	184	650	582
Řepníky	376	195	181	50	268	57	182	164
Řestoky	475	249	226	81	321	73	219	198
Skuteč	5183	2531	2652	799	3495	875	2312	2095
Střemošice	169	78	91	14	115	39	79	74
Trojovice	191	96	95	29	126	36	88	76
Vrbatův Kostelec	316	167	149	44	217	55	147	130
Zaječice	1071	546	525	167	719	181	496	447
Zájezdec	125	62	63	27	79	19	52	46
Celkem	20553	10108	10445	3140	14008	3334	9441	8439

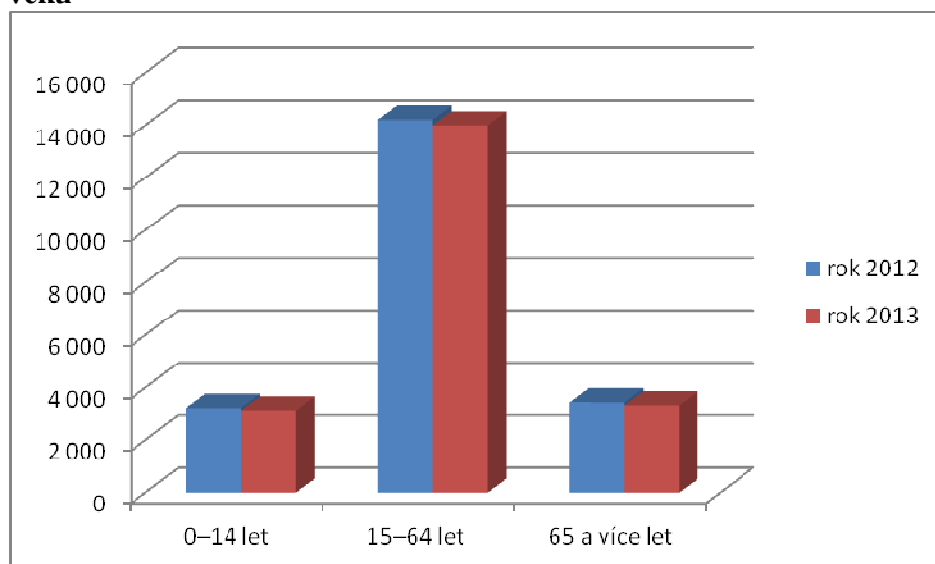
Dá se předpokládat, že celkový úbytek obyvatel v regionu bude pokračovat. Obce regionu mají poměrně dobrý dosah k větším městům (Pardubice, Chrudim, Litomyšl, Vysoké Mýto), což je způsobeno jednak odlivem ekonomicky silného obyvatelstva do měst nebo do obcí s lepší sociální infrastrukturou. Lze tedy i nadále očekávat částečnou migraci obyvatelstva z malých měst do větších.

2.1.2 Věková struktura

Nejvíce obyvatel MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastecko je v produktivní věku, avšak došlo v roce 2013 oproti roku 2012 k jeho úbytku o 204 obyvatel, což je způsobeno jednak odlivem ekonomicky silného obyvatelstva do měst nebo do obcí s lepší sociální infrastrukturou. Stejně tak došlo ke snížení obyvatel důchodového věku, oproti roku 2012 se snížil počet obyvatel o 111, aby se zabránilo tomuto trendu je třeba navýšit služby v obcích určené seniorům, aby se zvýšila kvalita života seniorů na vesnicích, a ti tak zůstali i nadále v regionu.

Z důvodu odchodu lidí v produktivním věku se snížil i počet dětí a mládeže v regionu o 95 obyvatel. Rozložení věkové struktury a růst počtu dětí je do jisté míry ovlivněno právě zmínovanou migrací obyvatel z vesnických oblastí do měst, protože často migrují obyvatelé středního věku, kteří buď mají malé děti nebo si chtějí založit v novém domově rodinu. Na základě toho je třeba mladé rodiny podporovat a zajistit dostupnost sociálních služeb v obcích, aby v budoucnosti nedocházelo k dalšímu odlivu mladých lidí z regionu.

Struktura obyvatel MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastecko v letech 2012 a 2013 podle věku

Zdroj dat: ČSÚ

Následující tabulka ukazuje konkrétní obce MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastecko, kde došlo k největším změnám počtu produktivního obyvatelstva způsobené především migrací. Největší pokles od roku 2012 zaznamenala obec Chrast, největší růst obec Horka.

Struktura obyvatel MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastcko v letech 2012 a 2013 podle věku

Obec název	0–14 let	15–64 let	65 a více let	0–14 let	15–64 let	65 a více let
Horka	48	268	75	52	286	72
Hrochův Týnec	367	1 324	316	333	1323	283
Chrast	459	2 152	525	455	2080	513
Chroustovice	199	865	199	195	842	192
Jenišovice	56	299	70	53	291	62
Leštinka	14	90	28	16	93	26
Lozice	29	110	19	27	103	14
Luže	379	1 727	423	352	1733	448
Prosetín	131	564	108	122	547	102
Předhradí	60	300	74	59	283	84
Přestavlky	27	180	20	48	174	19
Rosice	231	948	186	217	913	184
Řepníky	53	280	62	50	268	57
Řestoky	94	320	81	81	321	73
Skuteč	794	3 492	918	799	3495	875
Střemošice	16	126	40	14	115	39
Trojovice	34	127	35	29	126	36
Vrbatův Kostelec	58	235	56	44	217	55
Zaječice	161	717	185	167	719	181
Zájezdec	25	88	25	27	79	19
Celkem	3 235	14 212	3 445	3140	14008	3334

Zdroj dat: ČSÚ

2.1.3 Vzdělanostní struktura

Nejvíce obyvatel MAS má střední vzdělání s vyučením bez maturity. Další složkou vzdělanostní struktury jsou obyvatelé se základním či neukončeným vzděláním. Vysokoškolsky vzdělaných lidí má region k poměru obyvatel věku 15 let a starších přibližně 4 %. Nejméně obyvatel v regionu je bez vzdělání. Podrobnější informace lze nalézt v tabulce níže.

Nejvyšší ukončené vzdělání obyvatel (věk 15 a více) MAS k březnu 2011

	Obyvatelstvo 15 a více let	v tom podle stupně ukončeného vzdělání						
		bez vzdělání	základní a neukončené základní	vyučení a střední odborné bez maturity	úplné střední s maturitou	vyšší odborné a nástavbové	vysokoškolské	nezjištěné
Chrast	2 681	8	722	1 164	566	85	121	15
Chroustovice	1 028	7	279	479	195	28	33	7
Horka	316	1	90	135	65	9	15	1
Hrochův Týnec	1 548	8	387	735	313	33	58	14
Jenišovice	383	-	109	184	71	13	4	2
Leštinka	119	1	30	55	25	3	5	-
Lozice	125	1	20	80	14	3	4	3
Luže	2 130	12	482	920	450	103	127	36
Prosetín	659	3	180	295	130	18	18	15
Předhradí	375	6	127	182	45	7	5	3
Přestavlky	156	-	37	81	25	2	9	2
Řepníky	322	-	99	140	61	5	13	4
Řestoky	397	1	120	179	75	9	11	2
Skuteč	4 354	8	1 125	1 990	881	137	174	39
Střemošice	174	1	63	71	26	6	7	-
Trojovice	160	1	52	73	29	3	2	-
Vrbatův Kostelec	309	-	93	142	46	7	15	6
Zaječice	824	4	202	415	146	15	36	6
Zájezdec	83	-	25	43	14	-	1	-
Celkem	16 143	62	4 242	7 363	3 177	486	658	155

2.1.4 Dílčí SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- v blízkosti velká města - dobrá dostupnost středních a vysokých škol	- úbytek ekonomicky aktivního obyvatelstva - stěhování obyvatel do měst
Příležitosti	Hrozby
- území nabízí klid venkova, přesto dostupnost služeb z města - rozvoj vybavenosti - rekvalifikační kurzy, celoživotní vzdělávání	- odliv mladých do měst - stárnutí obyvatelstva

2.1.5 Návrh dílčích opatření

- Podpora vybavenosti obcí se zaměřením na rodiny s dětmi a lidé důchodového věku.
- Podpora kulturních akcí a zapojení mladých lidí do života obce.
- Vznik komunitních center, univerzit 3. věku

2.2 Technická infrastruktura a doprava

Stav technické infrastruktury je v současné době nedostačující, především kvůli chybějícím finančním prostředkům. Především stav místních komunikací není dobrý, více jak polovina dotázaných obcí označila, že je třeba místní komunikace opravit. Místní komunikace si obce postupně opravují sami podle svých možností.

Technická vybavenost obcí v území MAS

Obec název	kanalizace ČOV	vodovod	plynofikace
Horka	0	1	0
Hrochův Týnec	0	1	1
Chrast	1	1	1
Chroustovice	0	1	1
Jenišovice	0	1	1
Leštinka	0	1	0
Lozice	0	1	1
Luže	1	1	1
Prosetín	0	0	0
Předhradí	0	1	0
Přestavlky	1	1	1
Rosice	1	1	1
Řepníky	0	1	0
Řestoky	0	0	0
Skuteč	1	1	1
Střemošice	0	1	1
Trojovice	1	1	0
Vrbatův Kostelec	0	0	0
Zaječice	0	1	1
Zájezdec	0	0	0
Celkem	6	16	11

Všechna města na území mají širší rozsah služeb v podobě prodejen potravin, pošt, školy či zdravotnického zařízení a navazujících obchodů a služeb.

Městská policie Skuteč na základě veřejnoprávní smlouvy vykonává činnost i na území města Luže a Chrasti.

Některé obce i přes svoji malou velikost stále mají prodejnu potravin, která je hlavně pro starší spoluobčany velice důležitá. Jiné zase zajišťují mobilní prodejny alespoň základního pečiva.

Energetika

Oblast energetiky je na vzestupu, především v oblasti spojení poptávky, a tím snížení provozních nákladů na elektřinu, ale i další média. Veřejná osvětlení v obcích dosluhují a v dohledné době budou muset být nahrazena novými svítidly s úspornými žárovkami.

Většina obcí je plynofikována, a tím se omezuje na minimum znečištění životního prostředí při spalování paliv v lokálních zdrojích.

Doprava

Dopravní síť pro automobilovou dopravu tvoří převážně silnice I., II. a III. třídy a místní komunikace. Dálniční ani rychlostní komunikace územím nevedou.

Železniční osobní dopravu zabezpečuje státní organizace České dráhy. Hlavní železniční trať Pardubice – Havlíčkův Brod protíná okres od severu k jihu. Na území okresu Chrudim je délka železničních tratí cca 257 km.

Nejbližší železniční stanice je v Chrasti u Chrudimi (trasa Pardubice-Havlíčkův Brod), dále pak Uhersko nebo Choceň (na hlavním tahu Praha-Pardubice-Česká Třebová).

Dopravní obslužnost do okresního města je autobusová i vlaková na dobré úrovni, ale do spádových oblastí je velice špatná. Vlivem toho převážná část zaměstnavatelů zajišťuje pro své zaměstnance svozy.

2.2.1 Dílčí SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- dobré zasíťování vodovody - dobrá dopravní obslužnost do okresního města	- špatný stav místních komunikací - stav občanské vybavenosti - dosluhující veřejné osvětlení
Příležitosti	Hrozby
- dotace na zbudování a opravy kanalizačních systémů a ČOV - dotace na opravu zastaralého veřejného rozhlasu a veřejného osvětlení	- nedostatek finančních prostředků na opravy zastaralé technické infrastruktury

2.2.2 Návrh dílčích opatření

- Snaha o získání dotací na obnovu technické infrastruktury.
- Podpora optimální frekvence a návaznosti spojů.
- Rekonstrukce a opravy místních komunikací a chodníků
- Výstavba a rekonstrukce čističek odpadních vod

2.3 Vybavenost obcí, služby a život v obcích (spolky, kulturní a sportovní vybavenost a aktivity, sociální, zdravotní služby apod.)

2.3.1 Vybavenost obcí, služby

Vybavenost obcí a služby představuje rozsáhlý soubor obslužných činností pro obyvatelstvo. Služby občanům jsou v regionu poskytovány jak neziskovými organizacemi, tak podnikatelskými subjekty. Nekomerční zařízení pro školství, zdravotnictví, sociální péči a kulturu jsou pro současnou potřebu regionu racionálně rozložena.

Zařízení komerčního typu – maloobchod, stravování, ubytování a řemesla – nevyhovují současnému stupni poptávky. Jejich kvalita i kapacita nejsou dostatečnou podporou pro rozvoj cestovního ruchu a rekreace jako potenciálně významného odvětví zdejší ekonomiky. Úvahy o jeho podstatném rozvoji nutně předpokládají zlepšení těchto komerčně orientovaných služeb, které je třeba dále doplnit o další služby pro využívání volného času, tzn. zařízení poskytující zábavu a zařízení pro rekreační sporty a pohyb na zdravém vzduchu. Tyto služby musí poskytovat určitou záruku kvality a poskytování služeb, dle požadavku návštěvníků regionu. Vhodné by bylo zapojit, co nejvíce provozovatelů ubytovacích, stravovacích a doplňujících služeb cestovního ruchu do Českého systému kvality služeb, který se zaměřuje na poznání potřeb návštěvníků a kvalitu poskytovaných služeb. Organizace obdrží certifikáty I. stupně Českého systému kvality služeb, což bude určitá záruka.

S ohledem na věkovou strukturu obyvatelstva je výstavba (zřizování) domů s pečovatelskou službou stále aktuálnější a řeší spíše otázky bydlení starších občanů. Na vybudované objekty navazuje tvorba nových sociálních služeb pro občany, tj. i vznik nových pracovních příležitostí. V současné době je pokrytí území sociálními službami, které jsou většinou provozovány terénní pečovatelskou službou dostatečné, ale vzhledem k trendu stárnutí populace je stále prioritní, především nová výstavba seniorských center s pečovatelskou službou a zlepšování sociální sítě.

Co se týká dostupnosti základního zboží (potravin, drogerie) lze konstatovat, že i když tyto potřeby plní především malé obchody v obcích, pro potřeby obyvatel jsou většinou dostačující. Ve větších městech Skuteč, Chrast a Luže se rozrůstají supermarkety, které nabízejí obyvatelům široký výběr produktů. Obce i přes svoji malou velikost stále mají prodejnu potravin, která je hlavně pro starší spoluobčany velice důležitá. Jiné zase zajišťují mobilní prodejny alespoň základního pečiva.

Další potřeby (především o kulturu – výstavy, specializované služby bank, pojišťovny, kosmetika, atd.) jsou dostupné v městech, ať už v území Skuteč, Chrast a Luže, kde se nachází i řada supermarketů. (jedná se především o kulturu – divadlo, výstavy, specializované služby bank, pojišťovny, kosmetika, atd.). Většina obyvatel regionu tedy může uspokojit své potřeby v nedalekých městech.

V obcích, kde je dopravní obslužnost a infrastruktura nedostatečná se setkáváme s negativními důsledky špatné dostupnosti služeb (zvyšování průměrného věku obyvatel, záporné saldo migrace). Co se týká dostupnosti zdravotní péče, lze konstatovat, že ordinace praktických lékařů jsou především ve větších obcích regionu.

Obec název	pošta	škola	zdravotnické zařízení	městská policie
Horka	0	0	0	0
Hrochův Týnec	1	1	1	1
Chrast	1	1	1	1
Chroustovice	1	1	1	0
Jenišovice	1	0	0	0
Leštinka	0	0	0	0
Lozice	0	0	0	0
Luže	1	1	1	0
Prosetín	1	1	0	0
Předhradí	1	0	0	0
Přestavlky	0	0	0	0
Rosice	1	1	0	0
Řepníky	1	0	0	0
Řestoky	0	0	0	0
Skuteč	1	1	1	1
Střemošice	0	0	0	0
Trojovice	1	0	0	0
Vrbatův Kostelec	1	0	0	0
Zaječice	1	1	1	0
Zájezdec	0	0	0	0
Celkem	13	8	6	3

Zdravotnictví

Obec název	Sdružená ambulantní zařízení	Zdravotní střediska	Nemocnice	Odborné léčebné ústavy(mimo LDN)	Léčebna pro dlouhodobě nemocné	Samotná ordinace prakt. lékaře pro dospělé vč. detaš. prac.	Samost. ordinace prakt. lék. pro děti a dorost vč. detaš. prac.	Samost. ordinace prakt. lék. stomatologa vč. detaš. prac.	Samost. ordinace prakt. lék. gynekologa vč. detaš. prac.	Samost. ordinace lékařů specialistů vč. detaš. prac.	Ostatní samostatná zařízení vč. detaš. pracovišť	Zařízení lékařské péče (lékárny) vč. detaš. pracovišť	Středisko záchr. služby a rychlé zdravot. pomoci vč. detaš. pr.
Horka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hrochův Týnec	0	0	0	0	0	2	1	1	1	0	0	1	0
Chrast	0	0	0	0	0	3	1	2	1	0	1	1	0
Chroustovice	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0
Jenišovice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Leštinka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lozice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Luže	0	1	0	1	0	2	1	1	1	0	1	1	0
Prosetín	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Předhradí	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Přestavlky	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rosice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Řepníky	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Řestoky	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skuteč	0	2	0	0	0	5	1	4	1	1	1	1	0
Střemošice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trojovice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vrbatův Kostelec	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zaječice	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0
Zájezdec	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	0	3	0	1	0	14	5	10	4	1	3	4	0

2.3.2 Život v obcích

Paradoxně vzhledem k delší dojezdové vzdálenosti do větších měst (Pardubice, Chrudim, Litomyšl, Hlinsko...) a problémům s dopravní obslužností v podvečerních hodinách přetrvává v obcích spolkový život.

Největší hybnou silou společného a kulturního života v obcích jsou sbory dobrovolných hasičů, které vedle své hlavní zájmové činnosti dále organizují lidové akce a zábavy, jako jsou plesy, čarodějnice a veselice.

Další mi stabilními a činnými neziskovými organizacemi jsou tělovýchovné jednoty a sportovní kluby.

Přehled tradičních akcí

	Obec	tradiční akce
1.	Horka	1x ročně - turnaj ve stolním tenise, hasičský ples, oslava MDŽ Klub seniorů, dětský karneval, čarodějnice a stavění májky, hasičské soutěže, volejbalový turnaj, nohejbal, loučení s prázdninami, rozsvícení stromku,
2.	Hrochův Týnec	1x ročně - oslava ukončení 2.sv.války, pasování čtenářů, pasování devátáků, zahradní slavnost MŠ, pohádkový les, oslava svátku matek, dětský karneval, pálení čarodějnic, turnaj v malé kopané, Hrošiáda - soutěž základních škol
3.	Chrast	Chrastecký hudební festival, Taneční festivaly, výstavy, přednášky, vánoční jarmark, koncerty,
4.	Chroustovice	Majáles, vánoční koncert
5.	Jenišovice	Přehlídka dechových hudeb na posvícení Jenišovice, Vodění Jidáše - velikonoce, Babský bál a dětský karneval, Pálení čarodějnic, dětský den, turnaj v malé kopané, "Mravínské slavnosti" s divadeln.spolkem JULIE a spol., Velikonoční zábava
6.	Leštinka	rozsvícení vánočního stromku, dětský karneval, hasičské závody, turnaj ve futsalu a ping-pongu
7.	Lozice	
8.	Luže	Vánoční jarmark, Košumberské léto, plesy, beseda s důchodci před Vánocemi, dětský den na Košumberku, Městské slavnosti

9. Prosetín	pálení čarodějnic, lampionový průvod + "mírový oheň", fotbalová show, dětský rybářský den, rozsvěcování vánočního stromu, dětský karneval, hasičské závody - noční, zájezd do divadla
10. Předhradí	
11. Přestavlky	Čarodějnice, dětský den, rozloučení s prázdninami, Mikuláš, pouťová zábava
12. Rosice	42x trhy
13. Řepníky	dětský karneval, pálení čarodějnic, Kladení věnců, pohádková cesta, loučení s prázdninami, rozsvícení vánočního stromu, mikulášská diskotéka pro děti, večer pro dospělé, beseda s důchodci - 1x ročně
14. Řestoky	hasičský bál, karneval dětský + dospělí, čarodějnice, lampionový průvod, rozsvěcení ván. Stromku, prodej kaprů, silvestrovský přípitek, nohejbalové turnaje
15. Skuteč	Tomáškova - Novákova hudební Skuteč, jarmarky, masopustní obchůzky, čarodějnice, dětský den, Šeucouvská muzika - aneb dechová hudba Skutečští hasiči
16. Střemošice	Věneček - velikonoční, ples myslivci, dětský den, pomlázková zábava, štěpánská zábava, tenisový turnaj, pingpongový turnaj, noc s Andersenem, pálení čarodějnic
17. Trojovice	Tenisový a nohejbalový turnaj, dětský karneval a dětský den, mikuláš, pálení čarodějnic
18. Vrbatův Kostelec	Tradiční posvícení s pondělní ábavou 1x ročně, den žen, den dětí, vánoční jarmark, ustění památky K.Kněze, setkání Kostelců - 1xročně
19. Zaječice	Výstavy, plesy, přednášky, divadla, hudební vystoupení
20. Zájezdec	Pálení ohně 30.4.

2.3.3 Dílčí SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- dostatek prodejen základních potravin - poskytované služby městy regionu - většinou dostačující dostupnost zdravotní péče - kulturní život v obcích - dostatek spolků a zájmových organizací ve většině obcí	- špatný stav budov škol v malých obcích - nedostačující služby pro rozvoj cestovního ruchu - zastaralá sportoviště
Příležitosti	Hrozby
- podpora obnovy a rozvoje občanské vybavenosti vč. zlepšování sociálních služeb pro seniory - využití škol mimo vyučovací hodiny – E-senior, kurzy, další vzdělávání	- konkurence supermarketů a hypermarketů z měst donutí majitele malých obchodů k jejich zavření - snižující se finanční prostředky na udržení alespoň minimálního rozsahu občanské

- udržování a případné zlepšování kultury v obcích - možnost užší spolupráce obcí s podnikatelskou sférou - úroveň vzdělání, bydlení, zapojení se do veřejného života - sportoviště a plochy pro relaxaci - Český systém kvality služeb – poznání potřeb zákazníků a poskytování kvalitních služeb	- vybavenosti - rušení pošt
--	--

2.3.4 Návrh dílčích opatření

- Podpora vzniku služeb, které oživí cestovní ruch (ubytování, multifunkční sportoviště, půjčovny kol, atd.).
- Zkvalitnění poskytovaných služeb, zaměřených na očekávání zákazníků
- Navazování vzájemně prospěšné spolupráce s podnikateli k udržení kultury v obcích a základní vybavenosti.
- Využití škol mimo vyučovací hodiny – univerzity 3. Věku, E-senior, kurzy ...
- Podpora rozšiřování sociálních služeb pro seniory.
- Podpora kulturních spolků
- Rekonstrukce a vznik kulturních center, sokoloven, hasičských zbrojnic a obecních budov s využitím pro spolkovou činnost
- Rekonstrukce sportovišť, dětských hřišť
- Zachování a podpora kulturních akcí v obcích

2.4 Bydlení

Stav domovního a bytového fondu odpovídá celkové situaci v České republice. Vzhledem ke skladbě a velikosti sídel, většina obyvatel bydlí v rodinných domech v osobním vlastnictví. Menší část obyvatel bydlí v domech bytových. Obce a města na základě svých územních plánů disponují rozvojovými plochami především pro výstavbu rodinných domů, což koresponduje s okolní krajinou a historickým vývojem sídel.

Druhy bytů:

Obec	Obydlené domy	Obydlené byty	Hospodařící domácnosti
Horka	143	160	169
Hrochův Týnec	440	709	766
Chrast	833	1127	1180
Chroustovice	364	457	491
Jenišovice	139	156	165

Leštinka	45	55	58
Lozice	42	52	54
Luže	662	920	975
Prosetín	205	280	288
Předhradí	104	133	144
Přestavlky	74	79	85
Rosice	370	456	472
Řepníky	120	137	140
Řestoky	143	157	164
Skuteč	1061	1912	2031
Střemošice	59	72	74
Trojovice	61	70	74
Vrbatův Kostelec	113	123	130
Zaječice	312	368	407
Zájezdec	35	41	45
Celkem	5 325	7 464	7 912

Zdroj dat: ČSÚ

2.4.1 Dílčí SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- oblast vhodná pro rezidenční bydlení - zájem obcí o výstavbu RD	- stavební pozemky většinou ve vlastnictví soukromníků
Příležitosti	Hrozby
- zajištění občanské vybavenosti - zajištění technické infrastruktury	- zhoršení dopravní obslužnosti - nezájem soukromníků o prodej stavebních parcel

2.4.2 Návrh dílčích opatření

- Podpora nové výstavby v obcích, prostřednictvím nabídky dobré občanské vybavenosti, technické infrastruktury, dopravní obslužnosti.
- Příprava pozemků pro výstavbu RD

2.5 Životní prostředí

Přírodní podmínky řešeného území se zajímavě promítly do jeho historického vývoje, a tudíž i do jeho současné podoby.

Severní část MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastocko je rovinatá. Leží v labské nížině a velmi úrodnou půdou. Proto byly takové plochy osídleny podstatně dříve než zvlněná a výše položená část jižní patřící již k Českomoravské vrchovině.

Původní podoba celé oblasti byla velmi lesnatá. Kolem toků a na podmáčené půdě byly lesy lužní. Úrodnou půdu v nejteplejších oblastech zarůstala teplomilná společenstva dubohabrových hájů. To byly také místa, která si člověk díky příznivým podmínkám vybíral k zemědělství nejdříve. Tam, kde byla půda méně úrodná, tedy směrem k Českomoravské vrchovině, přecházely dubohabřiny v kyselé doubravy.

V této oblasti je velice dobré a zachovalé životní prostředí a je to z důvodu toho, že zde není žádná velká továrna či výrobní linka, která by tuto oblast znečišťovala. Ovšem na kvalitě životního prostředí se podílí každý občan území a to tím, zda využívá možnosti třídít odpad.

V jižní části území MAS se nachází mnoho souvislých lesních porostů. Podél cest je dochováno mnoho významných alejí.

Blízkost geologického zlomu vedla k výskytu mnoha vzácných a zajímavých přírodních útvarů v okolí (pískovcové útvary "Toulovcovy maštale", přírodní rezervace "Poklona").

V lužské kotlině se udrželo čisté životní prostředí, což dokumentuje trvalé měření kvality ovzduší v posledních 10-ti letech. Míra znečištění je téměř nulová. Obec se nachází v lesnaté krajině v těsné blízkosti ochranného vodárenského pásma a pečlivě dbá o uskutečňování ekologických programů. V Luži ani v širším okolí není žádný větší průmyslový podnik, což výrazně pozitivně ovlivňuje v podstatě lázeňský klimatický charakter zdravého životního prostředí.

V současné době je trendem regenerace veřejné zeleně v obcích ve formě okrasné zeleně v podobě parků, biokoridorů ve formě clony mezi obytnou zástavbou a výrobními plochami či obnova užitných ovocných stromů v podobě sadů či alejí jako přirozené „občerstvovací stanice“.

V rámci regenerace zeleně v krajině dochází k obnovám remízků, alejí podél polních cest či sadů. Koncepční výsadba zeleně v krajině má výrazný protierozní a zádržní efekt.

Agentura ochrany přírody a krajiny lokalizuje mnoho významných přírodních prvků.

obec	druh	název
Hrochův Týnec	Památný strom	Lípa srdčitá
Chroustovice	Uhersko – zasahuje do katastrálního území obce Chroustovice	Evropky významná lokalita
Jenišovice	Přírodní památka	Kusá hora
Leštinka	Památný strom	Dub letní
Luže	Památný strom	Buk lesní červenolistý
Luže	Památný strom	Javor klen
Luže	Přírodní památka	Kusá hora
Luže	Památný strom	Lípa srdčitá
Luže	Památný strom	Platan javorovin 5ks
Luže	Evropsky významná lokalita	Střemošická stráň
Luže	Přírodní rezervace	Střemošická stráň
Prosetín	Památný strom	Dub letní
Předhradí	Památný strom	Lípa velkolistá
Předhradí	Památný strom	Lípa srdčitá 3x
Řepníky	Evropsky významná lokalita	Střemošická stráň
Skuteč	Přírodní rezervace	Anenské údolí
Skuteč	Evropsky významná lokalita	Anenské údolí
Skuteč	Památný strom	Hrušeň obecná
Skuteč	Památný strom	Lípa srdčitá
Střemošice	Památný strom	Lípa srdčitá

Střemošice	Evropsky významná lokalita	Střemošická stráň
Střemošice	Přírodní rezervace	Střemošická stráň
Vrbatův Kostelec	Památný strom	Smrk ztepilý

Na území MAS zasahují také dvě CHKO:

1) Chráněná krajinná oblast Žďárské vrchy

Leží na území okresů Žďár nad Sázavou, Havlíčkův Brod, Chrudim a Svitavy. Její rozloha činí 70 940 ha, z toho 46% zaujímají lesy, zastoupené zejména ve vyšší centrální části území, 44% tvoří zemědělský půdní fond, 1,9% vodní plochy, 0,9% zastavěné plochy a 5% ostatní plochy. CHKO se rozkládá v nadmořských výškách od 490 do 836,3 m, s nejvyšším vrcholem Devět skal. Posláním CHKO je zachování harmonicky vyvážené kulturní krajiny s významným zastoupením přirozených ekosystémů. V jejím krajinném rázu, formovaném od středověké kolonizace někdejšího pomezí hvozdu, se pod zalesněnými hřbety Žďárských vrchů prolínají pole a louky s osnovou dřevinné vegetace, malebně začleněnými rybníky i venkovským osídlením s prvky horácké lidové architektury. Významným fenoménem chráněného území je voda. Na zdejší husté síti drobných vodních toků byla od středověku vytvářena rozsáhlá rybníční soustava. K nejcennějším segmentům náleží zejména rašeliniště a další mokřadní společenstva. Typickým krajinným prvkem oblasti jsou rovněž rulové skalní útvary vytvořené na zalesněných hřebtech Žďárských vrchů a mozaika rozptýlené dřevinné vegetace s remízky a kamenicemi v zemědělsky využívané krajině.

2) Chráněná krajinná oblast Železné hory

Železné hory jsou výběžkem Českomoravské vrchoviny pozvolna spadající do roviny Polabí na severu a na jihu se prudce klonící do luhu řeky Doubravy. V roce 1991 byla na části tohoto území vyhlášena Chráněná krajinná oblast Železné hory. K nejvýraznějším znakům oblasti patří zlomový hřeben, hluboká údolí, říční nivy, lesní celky, louky a pole. To vše ve spojení se sídly dotváří krajinný ráz typický pro naši oblast. Spolu s dlouhou historií, která v sobě nese stopy od doby Keltů až po architekturu dneška, vznikl jedinečný a neopakovatelný přírodní prostor. Oblast se na rozloze 284 km² může pochlubit nejsložitější geologickou skladbou v rámci Evropy. Na západní straně leží horniny předprvohorního stáří. Celá centrální část patří různě starým metamorfovaným horninám. Typické jsou zde ruly a žuly, ojediněle se vyskytují gabra a hadec. Pestré podloží a různost povrchů, spolu s mnoha dalšími vlivy, podpořily vznik rozdílných společenstev rostlin. V lesích se setkáme s bučinami, bukojedlinami, olšinami a jasaninami. Na skalních výchozech jsou bory. V nejnižších částech jsou dubiny a dubohabřiny. Tyto původní lesní typy jsou dnes na mnoha místech nahrazeny smrčinami. Živočiškové obývají všechny typy prostředí. Velmi cenná společenstva hmyzu jsou v národní přírodní rezervaci Lichnice- Kaňkovy hory a na mokřadech. Mnohé z těchto druhů jsou však nenápadné. Nápadnější jsou obratlovci. Vody obývá, místy početně, vranka obecná, vzácný mník jednovousý a mihule potoční. K nápadným ptákům patří v některých obcích čáp bílý a v lesích čáp černý. V bukových porostech žije datel černý, lejsek malý i holub doupňák.

Území zasahuje také do **Národního Geoparku Železné hory**

Geopark se rozkládá na ploše 777,5 km². Převážná část území leží v Pardubickém kraji, oblast kolem Ždírcu nad Doubravou a Chotěboře zasahuje do kraje Vysočina. Přibližně z jedné třetiny je území tvořeno Chráněnou krajinnou oblastí Železné hory, mimo tuto oblast je na území celá řada dalších maloplošně chráněných území.

Vedle přírodního bohatství je na území i celá řada kulturně historických cenností, unikátních muzeí a četné sportovní a rekreační objekty a území. Oblast Geoparku Železné hory je rájem pro pěší turistiku a cykloturistiku. Celé území je velmi hustě pokryto dobře značenou sítí turistických a cykloturistických tras. Vedle toho je zde i několik desítek kilometrů koňských jezdeckých stezek a v zimě též značených běžkařských tras. Geopark Železné hory tuto infrastrukturu využívá a zároveň se snaží ji doplňovat o geotopy, tedy lokality se zajímavým geologickým obsahem.

2.5.1 Odpadové hospodářství a nakládání s odpady

Každá obec zajišťuje odvoz komunálního odpadu pro svoje občany, který je samozřejmě zpoplatněn. Též se klade veliký důraz na třídění odpadu. Vznikají nová místa s kontejnery na papír, sklo a plasty. Začala se rozšiřovat i možnost využít kontejner na použitý olej.

2.5.2 Ochrana ovzduší

V malých sídlech České republiky žije přibližně 50 % obyvatel. Zdraví této populace je však v současné době ohroženo kvalitou ovzduší. Důvodem zhoršené kvality ovzduší na českém venkově jsou emise plynoucí z vytápění tuhými palivy. K návratu k tuhým palivům byli obyvatelé přinuceni jejich nižší cenou ve srovnání s cenou zemního plynu nebo elektřiny, avšak cenou nezhledňující dopad na životní prostředí. V ovzduší malých sídel byly naměřeny zvýšené až nadlimitní koncentrace znečišťujících látek. Jedná se zejména o prašné částice, polycyklické aromatické uhlovodíky a těžké kovy. Pokud je v lokálních topeništích spalován odpad, dochází navíc k produkci dalších nebezpečných látek (např. dioxinů). V některých malých sídlech tak znečištění ovzduší může být srovnatelné se zátěží velkých městských aglomerací.

2.5.3 Ochrana vod

Čistota pitné vody

Ještě generace našich dědů pamatuje, že z jakéhokoli pramene, který potkali při cestě z vesnice do vesnice, se mohli napít. Kvůli vedlejším produktům našeho způsobu života, který nás činí zcela závislými na technice, jsme se o tuto a mnoho dalších kvalit přírodního prostředí připravili. Jedním ze způsobů, jakým se s touto skutečností vyrovnáváme, je zjišťování nejrůznějších kvalitativních vlastností vody, na jejichž základě určujeme vhodnost jejího použití k rozličným účelům, i možnosti a způsoby jejího znovuvyčištění.

Čistota pozemních vod a její čištění

Voda, která k vám domů přiteče jako pitná, za malou chvíli odtéká znečištěná pryč. Co se děje s odtékající „špinou“, o to se člověk obvykle nezajímá. Dnes většinu odpadních vod odvádí kanalizace. Ve městech jsou kanalizace v naprosté většině zakončeny čistírnou odpadních vod, která z vody vyčistí větší část škodlivých látek. Ne ale všechny, a tak se do vody stále vypouštějí tuny dusičnanů a solí, ale i mnoho lidmi vyloučených léčiv. Stále je ještě i řada vesnických kanalizací, které nejsou čištěny vůbec a odpadní voda končí přímo v potoce. Průmyslové podniky také produkují obrovské množství odpadních vod.

Přestože počet obyvatel napojených na kanalizaci roste, stále ještě přibližně 5 % všech odpadních vod odtéká do vodotečí, a to hlavně na vesnicích.

2.5.4 Ochrana půdy

Protierozní opatření

Půda patří mezi nejceněnější přírodní bohatství. Poskytuje životní prostředí půdním organismům a umožňuje růst rostlinám. Je zásobárnou důležitých látek, živin a vody a je nezbytná pro funkci všech přírodních ekosystémů, protože zajišťuje koloběh látek. Z půdy rovněž pochází mnoho základních složek stavebních materiálů a energetických surovin.

Půda je nenahraditelným výrobním prostředkem v zemědělství a lesnictví. Poskytuje nám důležité produkty, jako jsou potraviny, dřevo, léčiva nebo nerostné suroviny. Prostřednictvím parků, rekreačních a sportovních zařízení nám rovněž vytváří prostředí k odpočinku a rekreaci.

Zadržování vody v krajině

V současné době je trendem obnovovat přírodní a přirozené rozlivy a regenerovat krajinu tak, aby měla opět přirozenou retenční schopnost.

Těmto snahám nahrávají i pozemkové úpravy, které jsou postupně prováděny.

2.5.5 Energetika

Oblast energetiky je na vzestupu, především v oblasti spojení poptávky, a tím snížení provozních nákladů na elektřinu, ale i další média. Veřejná osvětlení v obcích dosluhují a v dohledné době budou muset být nahrazena novými svítidly s úspornými žárovkami.

Většina obcí je plynofikována, a tím se omezuje na minimum znečištění životního prostředí při spalování paliv v lokálních zdrojích.

2.5.6 Dílčí SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- existence CHKO Železné hory a Žďárské vrchy - existence Národního geoparku Železné hory - čisté životní prostředí	- Znečišťování drobných vodotečí - Přetrvávající velkoplošné zemědělství
Příležitosti	Hrozby
- odborné poradenství v rámci ochrany životního prostředí - spolupráce se spolky, neziskovými a ziskovými organizacemi k zlepšování životního prostředí - osvěta mladých lidí - preventivní opatření v zemědělství - efektivnější využití energie - obnovitelné zdroje energie - nové technologie - Podpora vzniku ekologických aktivit	- eroze půdy - ničení lesů - vysoké imise - černé skládky

2.5.7 Návrh dílčích opatření

- V rámci partnerství je potřeba rozšířit spolupráci s neziskovými organizacemi a zájmovými sdruženími na území mikroregionu vzhledem ke společnému postupu při obnově a péči o krajinu a okolní životní prostředí.
- Klást důraz na ekologickou výchovu mladé generace.
- Efektivnější využívání zemědělské půdy.
- Zajištění odborného poradenství na ochranu klimatu.
- Podpora výsadby porostu zvyšující odolnost lesů.
- Zlepšení obhospodařování lesů.
- Podpora obnovitelných zdrojů energie.
- Podpora technologií, které podporují snižování vstupů, úsporu energie a snižování imisních vlivů.
- Rekultivace rybníků
- Oprava místních cest + výsadba zeleně

2.6 Podnikání, výroba, zaměstnanost

2.6.1 Podnikání a výroba

Region patří do NUTS II Severovýchod. Ten je znám svou významnou a tradiční průmyslovou výrobou, především v oblasti strojírenství, chemického, potravinářského a elektrotechnického průmyslu. Region se rozkládá nedaleko centra Pardubického kraje, východním až severovýchodním směrem. Tato poloha je výhodná zejména pro rozvoj sekundárního sektoru. Do budoucna je nutné dbát na kvalitu a zejména šíři dopravní a technické infrastruktury, což je podmínkou pro rozvoj regionu. Dále je nutné podporovat subjekty malého a středního podnikání, neboť ty jsou hybnou silou v ekonomickém rozvoji území ve venkovských oblastech a na malých městech. Díky své různorodosti vytvářejí zdravé podnikatelské prostředí, a tím zajišťují dynamiku trhu, širší poptávku a nabídku.

Ekonomické subjekty se sídlem na území obcí k 31. 12. 2011

	Ekonomické subjekty celkem	podle právní formy					podle vybraných odvětví CZ - NACE			
		fyzické osoby	z toho		právní osoby	z toho obchodní společnosti	zemědělství, lesnictví	průmysl	stavebnictví	obchod (kromě motor. vozidel)
			živnostníci ¹⁾	zemědělníci podnikatelé						
Horka	79	59	57	1	20	11	3	17	19	13
Hrochův Týnec	361	299	278	5	62	23	20	49	58	77
Chrast	610	520	493	5	90	37	25	110	110	114
Chroustovice	256	196	184	3	60	22	14	41	39	51
Jenišovice	79	65	58	4	14	3	10	17	19	8
Leštinka	33	28	27	1	5	1	2	7	10	4
Lozice	30	21	19	1	9	2	6	4	4	2
Luže	541	440	413	11	101	23	27	70	113	113
Prosetín	157	137	129	4	20	7	8	32	30	28

Předhradí	86	73	72	1	13	2	7	18	19	9
Přestavlky	38	34	30	2	4	-	3	10	9	2
Rosice	231	197	192	2	34	11	13	44	50	38
Řepníky	59	45	43	2	14	2	6	10	8	9
Řestoky	93	82	76	3	11	6	6	20	22	18
Skuteč	1 044	858	813	23	186	84	48	184	206	221
Střemošice	41	35	32	3	6	4	7	7	4	8
Trojovice	48	43	36	4	5	1	4	6	8	6
Vrbatův Kostelec	69	64	59	4	5	-	4	15	15	12
Zaječice	201	170	162	4	31	8	14	36	38	36
Zájezdec	22	19	18	-	3	-	-	3	2	4

¹⁾ soukromí podnikatelé podnikající podle živnostenského zákona zapsaní i nezapsaní do obchodního rejstříku

Zdroj ČSU

Nejvýznamnějšími místními zaměstnavateli jsou:

Východočeské plynárenské strojírný, s. s. Rosice u Chrasti

Zemědělské družstvo Rosice u Chrasti

ARCA, s. r. o. – oděvní firma vyrábějící převážně pracovní oděvy

Eltop Praha, s. r. o. – se sídlem v Praze a provozovnou v Miřeticích.

Zemědělská společnost Luže, a. s.

Botas a.s.

Přehled zaměstnavatelů v jednotlivých obcích:

	obec	zaměstnavatelé
1.	Horka	
2.	Hrochův Týnec	NIKA Chrudim, FRAMEX H.Týnec, OZM research, ELPO H.Týnec, GOLDSTAV H. Týnec, BW zámečnictví
3.	Chrast	UNISTAV Chrast, Dřevotvar Chrast, Klupka O.s.k., ARCA Chrast, KMZ ocelové konstrukce
4.	Chroustovice	S a Ř, CH KOVO, OÚ Chroustovice, ZŠ a MŠ Chroustovice,
5.	Jenišovice	Agro Jenišovice, a.s.
6.	Leštinka	Cepl - autodoprava a zemní práce, Novotný - autodoprava
7.	Lozice	
8.	Luže	Hamzova léčebna, Alfa 3 Luže, Zemědělské družstvo Luže, Staver
9.	Prosetín	Arex, Sates Čechy, SaD strojírna Prosetín, s.r.o.
10.	Předhradí	
11.	Přestavlky	
12.	Rosice	ZD Rosice (člen MAS), Východočeské plynárenské strojírný, Základní škola
13.	Řepníky	Ala a. s. Řepníky
14.	Řestoky	

15.	Skuteč	Městský úřad Skuteč, SEKO Skuteč, spol. s r.o., DialogNet, s.r.o., Votava CZ, s.r.o. SKOS, s.r.o., FORPLAST SKUTEČ, s.r.o., GRANO Skuteč, spol. s r.o., Oldřich Čejka
16.	Střemošice	nejsou
17.	Trojovice	nejsou
18.	Vrbatův Kostelec	nejsou
19.	Zaječice	
20.	Zájezdec	

2.6.2 Zaměstnanost

Míra nezaměstnanosti i počet uchazečů o místo v obcích regionu byla poměrně stabilní, v roce 2009 začala růst v roce 2011 došlo opět k poklesu. V roce 2013 opět došlo k nárůstu nezaměstnanosti. Obdobný jev lze sledovat v rámci celého pardubického kraje:

2009	6,33 %
2010	7,24 %
2011	6,77 %
2012	6,48 %
2013	7,43 %

2.6.3 Dílčí SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- zájem lidí o práci - odborný personál	- byrokracie a nepružná administrativa - špatná komunikace s ÚP
Příležitosti	Hrozby
- nová pracovní místa - regionální aktivity - propojení podnikatelských aktivit - spolupráce podnikatelů s obcemi - sociální podnikání - vzdělávání, rekvalifikace	- odchod živnostníků na ÚP - propouštění

2.6.4 Návrh dílčích opatření

- Podpora činnosti místních podnikatelů (propagace, účast na veřejných zakázkách) a navazování s nimi vzájemně prospěšné spolupráce.
- Zlepšení komunikace s úřadem práce.

2.7 Vzdělávání, školství

Obce jsou zřizovateli mateřských, základních a uměleckých škol na území MAS. Zřizovatelem středních škol je Pardubický kraj.

Přehled škol v území MAS

Obec název	Mateřská škola	Základní škola	Střední škola - obory gymnázií	SŠ - obory středních odborných učilišť a odb. učilišť	Základní umělecké školy
Horka	0	0	0	0	0
Hrochův Týnec	1	1	0	0	0
Chrast	1	1	0	0	1
Chroustovice	1	1	0	1	0
Jenišovice	0	0	0	0	0
Leštinka	0	0	0	0	0
Lozice	0	0	0	0	0
Luže	1	1	0	0	1
Prosetín	1	1	0	0	0
Předhradí	1	0	0	0	0
Přestavlky	0	1	0	0	0
Rosice	1	1	0	0	0
Řepníky	1	0	0	0	0
Řestoky	1	0	0	0	0
Skuteč	2	2	1	0	1
Střemošice	0	0	0	0	0
Trojovice	0	0	0	0	0
Vrbatův Kostelec	0	0	0	0	0
Zaječice	0	0	0	0	0
Zájezdec	0	0	0	0	0
Celkem	11	9	1	1	3

Mateřské školy

V posledních letech roste počet mateřských školek v obcích, což je dáno migrací lidí produktivního věku, kteří buď mají malé děti, nebo si ve vesnické oblasti chtějí založit rodinu a obce se tak snaží vyhovět poptávce po mateřských školkách, nicméně poptávka je v současnosti v regionu stále větší než nabídka.

Kapacita mateřských škol

		školka		školka max. dětí	kapacita	
		ano	ne		vyhovující	nevyhovující
1.	Horka	není				
2.	Hrochův Týnec	1		100	1	
3.	Chrast	1		133	1	
4.	Chroustovice	1		60	1	
5.	Jenišovice	není				
6.	Leštinka	není				
7.	Lozice	není				
8.	Luže	1		100	1	
9.	Prosetín	1		56	1	
10.	Předhradí	není				
11.	Přestavlky	není				

12.	Rosice	1		56	1	
13.	Řepníky	1		25	1	
14.	Řestoky	1		30	1	
15.	Skuteč	2		150	1	
16.	Střemošice	není				
17.	Trojovice	není				
18.	Vrbatův Kostelec	není				
19.	Zaječice	není				
20.	Zájezdec	není				
	celkem	10	0	710	9	0

Základní školy

Ve většině škol na území MAS je kapacita základních škol vyhovujících. V menších obcích jsou základní školy zastoupeny většinou malotřídkami prvního stupně. Je důležité tyto školy udržet kvůli malým dětem, které by jinak musely dojíždět do měst. Další důvod, proč by měly být malotřídní školy zachovány je, že nabízejí dětem prvního stupně individuální přístup, který je u větších škol přes všechnu snahu omezený, nicméně pro rozvoj znalostí i schopností malého dítěte nezastupitelný.

Vybavenost základních škol

Základní školy mají také zřízené **školní družiny**. Celkem 6 škol (z 9) má svoji školní družinu, jejich kapacita je plně vyhovující potřebám žáků, kromě jediné v Luži, kde by bylo v současné době potřeba navýšit její kapacitu o 30 míst.

Školní jídelny

Základní školy mají i svoji vlastní školní jídelnu. Tyto školní jídelny jsou často využívány i pro stravování místních obyvatel.

Možnost využívání škol mimo školní vyučování

Většina školních budov je vhodná i k dalšímu využití mimo dobu školního vyučování. V odpoledních hodinách jsou ve školách provozovány školní družiny. Prostory školy jsou využívány, ale i k dalším činnostem kroužky, kulturní akce a další. Ve školách je možné zřídit i univerzity 3. věku pro seniory, pořádat zde nejrůznější večerní kurzy nebo zřídit rodičovská centra.

Ukázkou využití budovy základní školy je Rodinné centrum Hrošici v Hrochově Týnci, které je umístěno v budově základní umělecké školy (dříve mateřské školy).

Rodinné centrum Hrošici, Hrochův Týnec

Hlavní činností sdružení je provozování Rodinného centra (dále jen RC) – prostoru, který má sloužit ke vzájemnému setkávání se rodičů a dětí, především maminek na rodičovské dovolené. Malým dětem platí nabídka možnost setkat se s jejich vrstevníky a hrát si jinak než doma. RC nabízí dětem připravený program, zaměřený na rozvoj dětské osobnosti v různých oblastech (motorika, myšlení, řeč, smysly i charakterové vlastnosti).

Kapacita základních škol

		škola	kapacita		pouze 1-5.třída		1.-9.třída		sloučení více tříd v jedné "malotřídka"		družina		počet oddělení družiny		kapacita družiny			školní jídelna				možnost využitelnosti budovy školy pro jiné činnosti		společenský sál	
		kapacita max.	vyhovující	nevyhovující	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne		kapacita družiny max	vyhovující	nevyhovující	navýšit	ano	ne	vyhovující	nevyhovující	ano	ne	ano	ne
1.	Horka	není																							
2.	Hrochův Týnec	400	1			1	1			1	1		1	30	1			1		1		1		1	
3.	Chrast		1			1	1				1		4		1			1		1		1		1	
4.	Chroustovice	250	1			1	1		1		1		2	25	1			1		1		1		1	
5.	Jenišovice	není																			1		1		
6.	Leštinka	není																					1		
7.	Lozice	není																							
8.	Luže	360	1			1	1			1	1		3	75		1	30	1		1		1	1		
9.	Prosetín	117	1			1	1			1	1		1	50	1			1		1		1		1	
10.	Předhradí																								
11.	Přestavlky	není																						1	
12.	Rosice	200	1				1		1		1			25	1			1		1		1		1	
13.	Řepníky	25	1		1				1		1		1		1			1		1		1	1		
14.	Řestoky	není																							
15.	Skuteč		1				2				1										1				
16.	Střemošice	není																					1		
17.	Trojovice	zavřená																			1		1		
18.	Vrbatův Kostelec	není																					1		
19.	Zaječice	68	1		1			1	1		1		1	30	1			1		1		1		1	
20.	Zájezdec	není																						1	
	celkem	1420	9	0	2	5	8	1	4	3	9	0	13	235	7	1	30	8	0	7	1	8	3		

Střední školy a učiliště, jakož i univerzita, se nalézají v krajském městě Pardubice nebo ve městech Hlinsko, Litomyšl, Vysoké Mýto a Chrudim. Jsou v dosahu autobusovou dopravou pro veškerou mladou populaci regionu MAS.

2.7.1 Dílčí SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- dostupné střední školy i univerzity - velké množství základních škol - možnost využívání škol i pro další aktivity	- nedostatek finančních prostředků pro chod malých škol, jimiž zřizovateli jsou obce - malá kapacita mateřských škol
Příležitosti	Hrozby
- dětské skupiny - vzdělávání seniorů – univerzity 3. Věku, E-senior - vznik rodičovských center	- nedostatek žáků pro malé školy - špatná motivace učitelů

2.7.2 Návrh dílčích opatření

- Podpora vzniku školek a jiných zákonných alternativ.
- Zajištění finančních prostředků pro potřebné vybavení škol.
- Využití učeben ve školách pro zřízení univerzit 3. Věku, E-senior, večerní kurzy, rodičovská centra a další.
- Výstavba a rekonstrukce dětských hřišť
- Podpořit zvýšení kvality výuky (neslučovat dobré školy s podprůměrnými) + Motivace učitelů, trenérů a cvičitelů
- Zřizovat prostory pro cvičení matek s dětmi

2.8 Řízení obcí, informovanost, spolupráce

2.8.1 Řízení obcí

Základním příjmem obecního rozpočtu byly v roce 2012 ve většině obcí příjmy z daní. Mezi další příjmy obcí byly příjmy kapitálové a nedaňové.

Rozčlenění obcí dle pravomocí a statutu:

	Počet	Název obcí
Města s pověřeným obecním úřadem	2	Chrast, Skuteč
Města	4	Hrochův Týnec, Chrast, Luže, Skuteč
Městys	1	Chroustovice
Obec	15	Horka, Jenišovice, Leštinka, Lozice, Prosetín, předhradí, Přestavky, Rosice, Řepníky, Řestoky, Střemošice, Trojovice, Vrbatův Kostelec, Zaječice, Zajezdec

Obce poskytují informace a služby a v rámci řízení obcí postupují dle platných zákonů a vyhlášek. Veškeré informace v maximálním množství zveřejňují elektronicky a v tištěné podobě umísťují na obecní vývěsní plochy. Větší města vydávají tištěný zpravodaj. Výměna zkušeností a spolupráce v rámci veřejné sféry funguje na úrovni svazků obcí.

2.8.2 Informovanost

Obce k informovanosti občanů používají pravidelně obecní rozhlas a internetové stránky. Obce poskytují informace a služby a v rámci řízení obcí postupují dle platných zákonů a vyhlášek. Veškeré informace v maximálním množství zveřejňují elektronicky a v tištěné podobě umísťují na obecní vývěsní plochy. Větší města vydávají tištěný zpravodaj. Výměna zkušeností a spolupráce v rámci veřejné sféry funguje na úrovni svazků obcí.

Přehled informačních technologií a možností v jednotlivých obcích

		veřejný rozhlas		veřejný internet		web obce		obecní zpravodaj		jak často
		ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	
1.	Horka	1		1		1		1		4x ročně
2.	Hrochův Týnec	1		1		1		1		4x ročně
3.	Chrast	1		1		1		1		1x měsíčně
4.	Chroustovice	1		1		1		1		4x ročně
5.	Jenišovice	1		1		1		1		4x ročně
6.	Leštinka	1			1	1		1		
7.	Lozice	1			1	1			1	
8.	Luže	1		1		1		1		1x měsíčně, rozhlas nahradí rádio od 1.4.2014, 93,2FM
9.	Prosetín	1		1		1		1		občas
10.	Předhradí									
11.	Přestavlky	1			1	1			1	
12.	Rosice	1			1	1		1		6x ročně
13.	Řepníky	1			1	1		1		4x ročně
14.	Řestoky	1		1		1		1		
15.	Skuteč	1		1		1		1		1x měsíčně
16.	Střemošice	1		1		1			1	
17.	Trojovice	1			1	1			1	
18.	Vrbatův Kostelec	1			1	1			1	
19.	Zaječice	1		1		1			1	
20.	Zájezdec	1		1		1			1	
	celkem	19	0	12	7	19	0	12	7	0

V rámci turistických informací fungují na území 3 turistická informační centra:

TIC Skuteč

Rybičkova 364, Skuteč

Tel.: 469350131

E-mail: tic@skutec.cz

Otevírací doba: Po – Ne

TIC Luže

Plk. Josefa Koukala 1, Luže

Tel.: 469671233

E-mail: tic@luze.cz

Otevírací doba: Po – Pá, červen – září Po – Ne

Městské muzeum v Chrasti (jako TIC funguje v omezeném režimu)

Náměstí 1, Chrast

Tel.: 469667194

E-mail: muzeum@mestochrast.cz

Poskytované služby TIC:

Informace o historii míst

Informace o místních zajímavostech a atraktivitách

Informace o ubytovacích a stravovacích kapacitách

Informace o místních podnikatelských aktivitách a službách

Informace o službách úřadů

Prodej vstupenek

Reprodukční a vázací služby

Uvedená místa by měla v budoucnu sloužit jako součást informačních zdrojů MAS, jak ve směru šíření informací do území, tak sběru informací z území.

2.8.3 Spolupráce

Všechny obce MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastcko spolupracují na přípravě společných projektů a výměně informací. Obce vzájemně diskutují o základních problémech, které obce zatěžují, a zlepšuje se tak i spolupráce mezi nimi, díky čemuž bylo uskutečněno i několik projektů týkajících se bezpečnosti v obcích, informovanosti v obcích či obecních mobiliářů. Dalším výsledkem spolupráce obcí je zlepšující se informovanost občanů o akcích konajících se v jiné obci, protože obce se snaží tyto informace na svých úředních deskách a internetových stránkách sdílet. Mezi přínosy patří i spolupráce při sdílení informací týkajících se získávání dotací.

A právě sdílení informací a pomoc při získávání dotací jsou dva základní prvky, o které obce nejvíce stojí.

2.8.4 Dílčí SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- vzájemná výměna informací - dobrá informovanost občanů - spolupráce obcí v regionu - síť informačních center	- horší spolupráce mezi obcemi za hranicemi regionu - stárnoucí infrastruktura veřejných rozhlasů

- Partnerské město v zahraničí	
Příležitosti	Hrozby
- větší využívání služeb nabízených MAS - finanční podpora z dotačních titulů - předávání informací za pomoci informačních center	- komunální volby a tedy nové osazení pozic zastupitelstev v obci

2.8.5 Návrh dílčích opatření

- Zajištění toho, aby všechny subjekty v regionu byly informovány o všech možnostech, které jim MAS nabízí.
- Zajištění spolupráce s novými zastupiteli.
- Získání finančních prostředků pro rozvoj obcí.
- Zapojení informačních center do činnosti MAS a následné předávání informací místních obyvatelům prostřednictvím informačních center

2.9 Bezpečnost

Bezpečnost na území MAS zajišťuje Státní policie ČR a nyní i Městská policie Skuteč, která zajišťuje služby i na území měst Luže a Chrast.

Vzhledem k menším sídlům a menším městům, která jsou vzdálená od velkých měst, drobná kriminalita nepřevyšuje celorepublikový průměr.

Představitelé obcí průběžně spolupracují se zástupci obou policejních organizací.

2.9.1 Dílčí SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- policejní služebny nejsou od jednotlivých obcí daleko - z celorepublikového hlediska v oblasti kriminality je pardubický kraj poklidnější - Existence městské policie Skuteč	- špatný stav komunikací, který ohrožuje bezpečnost na silnicích
Příležitosti	Hrozby
- možnost využívání městské polici Skuteč pro okolní obce postupné opravy komunikací - navýšení hlídek	- snižování stavů policie - nedostatek finančních prostředků

2.9.2 Návrh dílčích opatření

- Získání finančních prostředků na opravu a údržbu silnic.
- Zajištění většího počtu hlídek městské policie na problémových silničních úsecích a dalších oblastech.

2.10 Turistický ruch a historie území

Území je bohaté, vzhledem k zajímavé přírodní malebnosti, na jak historické, tak novodobé památky a atraktivitu v oblasti cestovního ruchu. Jejich pestrost zakládá tvorby možnosti vhodných turistických balíčků, které svojí možností kombinace zvyšují přidanou hodnotu služeb. Následně i jejich konkurenceschopnost.

2.10.1 Historie území

S příchodem nového obyvatelstva po Trstenické stezce (které ovládalo pěstování plodin) začal i v této oblasti neolit (mladší doba kamenná). Začaly vznikat první trvalejší sídliště. Lidé se totiž začali živit zemědělstvím. Na Skutečsku byly jako doklady jejich pobytu nalezeny kamenné mlýny, sekeromlaty a šipky. Kopaničářské zemědělství těchto obyvatel dávalo přednost vyžďářené lesní půdě. Proto v té době začalo docházet k výrazným změnám krajiny: lesy ustupovaly polím a pastvinám. Doložené sídliště těchto prvních zemědělců máme např. v Chrasti a Rosicích.

Poskočíme trochu v čase až k příchodu Slovanů. Doklady o přítomnosti nejstarších Slovanů jsou dosud ojedinělé. Osídlení je ve větší míře prokázáno až v 9. století. V severní části MAS máme u obce Řepníky archeologicky potvrzené slovanské hradiště s valy a příkopy.

Osídlení je písemně doložené u většiny obcí severní části již ve 12. století. I Slované se totiž nejprve usazovali v těch nejvhodnějších oblastech. Až do 13. století byl majitelem veškeré půdy panovník, který jí mohl darovat církevním institucím či ji později zapůjčoval v léno věrným družiníkům. Proto se většina nejstarších písemných zmínek objevuje v takovýchto darovacích listinách. Například Řestoky a Řepníky (pís. 1167) se staly majetkem litomyšlské premonstrátské kanonie, Jenišovice král věnoval v roce 1088 vyšehradské kapitule.... V případě Vrbatova Kostelce máme první písemnou zmínku dokonce již z roku 1073!

Kromě písemných dokladů nám velké stáří obce mohou doložit i architektonické památky - např. románský kostel v Lažanech. Osídlení ve 12. století postoupilo až na samu hranu lesnatých výběžků Českomoravské vrchoviny. Vznikla například i Luže. Významným počinem pro zdejší oblast bylo také založení benediktýnského kláštera v Podlažicích v roce 1159 šlechticem Vrbatou z Kostelce. Klášter byl později zničen během husitských válek.

S postupným přibýváním obyvatelstva a potřebou další půdy začíná ve 13.století kolonizace do té doby neobydlených oblastí: zakládání nových vesnic a proměna lesů v pole. Lidé postupují z nížinatých oblastí i do těch výše položených a do té doby neobydlených. V této době byla vytvořena struktura sídel, která se později už jen minimálně doplňovala. Na osídlování nových území se výrazně podílely i kláštery. Tak byla založena i Chrast klášterem v Podlažicích.

První polovina 13.století je také dobou, kdy dochází k dělení půdy mezi drobnou šlechtu. Velké množství vesnic řešené oblasti tak vlastnila drobná šlechta, proto je v mnoha z nich doloženo její sídlo - tvrz. Podoba tvrzí se nám nedochovala. Často buď v minulosti zcela zanikly jako tvrz v Trojovicích, která byla zničena během tažení uherského krále Matyáše Korvína do Čech v roce 1469, nebo byly přestavěny jako tvrz v Rosicích či Chroustovicích na zámky. Více méně dochovaná je zaječická tvrz, která byla proměněna začátku 18. století na poddanskou usedlost a stojí dones.

Vedle tvrzí máme v oblasti dochovány dodnes i tehdy velmi významné gotické hrady: zříceninu hradu Košumberk, který vznikl již před rokem 1300 a dále hrad Rychmburk. Původně stál

královský hrad nad Skutčí a z něj byla spravována celá tehdy ještě lesnatá oblast. Král Jan Lucemburský postoupil Skutečsko na počátku své vlády šlechtici Tasovi. Ten zde postavil nové středisko panství – hrad Rychmburk. Ke konci 14. století bylo z Rychmburka spravováno téměř 60 vsí, takže rychmburské panství patřilo k největším světským statkům předhusitské doby. Rychmburské panství se rozkládalo ve východní části řešeného území MAS.

Ani panství Slavatů Chlumu a Košumberka nebylo bezvýznamné. Jednalo se o významné představitele protestantské šlechty. Ve druhé polovině 16. století byla na Košumberku českobratrská škola.

Písemné doklady o existenci obcí z výše položených oblastí máme tedy obvykle až z počátku 14. století. Tehdy v umění i architektuře vládla gotika, a tak má řada kostelů gotické jádro.

V období renesance docházelo zejména k přeměně tvrzí na zámky, jelikož ale později došlo ještě k úpravám barokním, příliš renesančním památek se nám nedochovalo. Je to ale např. přístavba křídla k hradu Košumberk či pivovar pod hradem.

Během třicetileté války (1618-1648) trpěly hlavně vesnice a městečka v níže položených, a tím snáze dostupných oblastech. Hrochův Týnec byl několikrát vydrancován švédským vojskem, podobně jako Trojovice. V této době byla také ukořistěna tzv. Dáblova bible napsaná na počátku 13. století v Podlažickém klášteře. Po tomto zničujícím období rabování, epidemií a hladomorů byly některé vsi zcela vylištěny a spousta půdy ležela ladem. Poválečná obnova pak šla ruku v ruce s rekatolizací a novým nastupujícím slohem - barokem. Barokních úprav se dostalo starým kostelům, vystavěny byly fary a kapličky a postaveno mnoho soch svatých. Velmi krásnou ukázkou citlivé práce baroka s krajinou je Poklona u Střemošic. Jedná se o trojboký barokní sloup Nejsvětější Trojice z první pol. 18. století, odkud je překrásný výhled do kraje.

Velmi významnou církevní památkou je poutní kostel P. Marie Pomocné v Luži. Taktéž je vystaven v místě, kde je zdaleka viditelný s typicky barokním smyslem pro komponování krajiny. Stavitelem tohoto architektonického skvostu byl slavný italský architekt Alliprandi. Barokní novostavbou je i kostel v Podlažicích v místě zaniklého kláštera.

Barokně se přestavovaly také tvrze a renesanční zámky např. v Chroustovicích, či Chrasti, kterýžto zámek se stal od roku 1664 biskupskou rezidencí, a to až do revolučního roku 1848. Na zámek dnes navazuje zahrada z po. 19. století upravená v roce 1903 architektem Thomayerem z Prahy jako park se vzácnými dřevinami. Barokní novostavbou je zámek v Hrochově Týnci, který si v roce 1705 postavili jako svůj letohrádek premonstráti z kláštera Hradisko u Olomouce. Později byl ještě upravován. Ve dvacátých letech dvacátého století i v duchu historizující moderny.

Toleranční patent císaře Josefa II. s sebou přinesl možnost i jiného než katolického vyznání. Na to hned v roce 1784 zareagovali obyvatelé Lozic a postavěli zde evangelický kostel.

Ve druhé polovině 19. století se objevuje významný prvek současné společnosti: doprava. Tehdy se jednalo o železnici. Podle toho, zda obce odmítly nebo přijaly tuto pokrokovou novinku se dále ubíral jejich průmyslový rozvoj.

Skuteč

Nálezy hlazených kamenných klínů, sekeromlatů, šipek apod. dokazují, že značná část Skutečska byla osídlena již v mladší době kamenné. Písemně je Skuteč doložena ve 13. století, k roku 1289.

Stará osada Skuteč ležela na nejbližší obchodní cestě vedoucí z Chrudimě na Trstenickou stezku. Ves byla povýšena na město pravděpodobně v I. Polovině 14. století, Kromě rychtáře mělo město také purkmistra a konšely. Mělo hrdelní právo a soud, mučírnu a kamenný pranýř na náměstí. Skuteč trpěla drancováním v třicetileté válce jak císařskými tak i švédskými vojsky. V květnu 1862 sežehl požár celou východní část náměstí a dnešní Hejdukovu ulici. V srpnu 1867 úplně shořela západní část náměstí a přilehlé části. Při posledních dvou požárech shořelo 306 domů a 120 stodol. Po požáru v roce 1867 byly podsíně (podloubí) domů na náměstí zazděny.

V minulosti se Skuteč řadila mezi větší města v kraji. V roce 1843 zde žilo 3 620 obyvatel. Již v roce 1878 byla postavena nová školní budova na náměstí (dnes budova městského úřadu). Měšťanská škola chlapecká byla zřízena v roce 1894 a o tři roky později byla otevřena měšťanská škola dívčí, od r. 1883 byla v provozu průmyslová škola pokračovací, později učňovská. Od roku 2000 je ve Skutči i Jazykové gymnázium Václava Jana Tomáška. Město je známou obuvnickou tradicí a kvalitní skutečskou žulou v místních lomech.

Chrast

Chrast byla založena v 2. polovině 13. století benediktinským klášteřem v Podlažicích. Klášter založený v r. 1159 byl v dubnu 1421 husitskými vojsky zničen. Po jeho zničení přešla Chrast do světské správy. V tomto klášteři byla napsána tzv. Dábova bible (Codex gigas). Za švédských válek byla ukořistěna do Švédska, kde se nachází dosud. Jde o jednu z největších ručně psaných knih na světě. S jejím napsáním se pojí pověst o mnichovi, který byl donucen pro svůj prohřešek knihu o samotě napsat a ke spolupráci si přizval ďábla. Dábel za to, že bude v knize vyobrazen, pomohl mnichovi bibli zhotovit za jedinou noc.

Do roku 1427 bylo opatství i s městečkem svěřeno husitskému hejtmanovi Jakubovi z Kroměšína, po něm Jiříkovi z Březovic a dále bylo panství převedeno na královskou korunu a správcem byl ustanoven Vilém Kostka z Postupic, který je spravoval až do r. 1436. Tohoto roku 26. září zastavil král Zikmund panství Janu Pardusovi z Vratkova. Ten panství postoupil r. 1452 Zdeňkovi Kostkovi a Kostkové ho pak vlastnili až do r. 1539. Od tohoto toku přešlo do majetku Slavatů z Chlumu a Košumberka a v r. 1600 bylo i s městečkem prodáno roku Berků z Dubé a Lípy, dále Švanberkům a Harrachům. R. 1656 koupil panství pražský arcibiskup kardinál Harrach pro nově vzniklé královéhradecké biskupství, které ovládalo Chrast s okolními vesnicemi do revolučního roku 1848. Tehdy získala Chrast samosprávu, v jejímž čele bylo obecní zastupitelstvo se starostou. V roce 1853 byla Chrast povýšena na město pod jehož správu náleželo ještě devět okolních vesnic.

Druhá polovina 19. století byla ve znamení rozmachu národního života (od Prahy byl poslán na stavbu Národního divadla základní kámen), v roce 1868 se město připojilo na železniční trať Německý Brod - Pardubice, začínaly vznikat politické strany, různé spolky (Sokol, Orel, divadelní ochotníci), na konci století byl vybudován městský vodovod, objevily se první továrny (výroba špiček, prádlo, léčiva, zpracování dřeva).

Luže

Obec Luže byla založena na pravém břehu řeky Olšinky (Novohradky, Kamenice), na rozhraní lesnatých výběžků českomoravské vrchoviny a úrodné labské nížiny. Starší osídlení zde existovalo již na počátku 12. století. První zmínky o Luži jako o osadě se datují do roku 1250, kdy vznikla spojením starší osady Kamenicza a nově založeného městečka Luza. V písemných

pramenech je první přímá zmínka v roce 1349 v souvislosti s přidělením kostela nově vzniklému biskupství litomyšlskému.

Historie osady je úzce spjata s osudy hradu Košumberka. Nejprve byla Luže s okolními vesnicemi součástí panství v české historii známých pánů z Chlumu a Košumberka, později Slavatů z Chlumu a Košumberka, významných představitelů protestantské šlechty. V polovině 17.století vymírá košumberská větev rodu po meči a panství převzal rod Hieserlů po manželce posledního Slavaty. Roku 1690 byl majetek darován řádu Jezuitů, kteří na něm hospodařili až do zrušení řádu. Posledním majitelem tohoto panství byl bavorský rod Thurn-Taxis, který vlastnil panství až do vzniku samostatné republiky. V prvních desetiletích dvacátého století se na Košumberku konaly tábory lidu.

Historie zanechala v Luži význačné architektonické a kulturní pamětihodnosti. Nejstarší z nich je zřícenina zmíněného gotického hradu Košumberka s renesanční přístavbou, který je poprvé připomínán roku 1318. Stejnomené panství převzal v roce 1372 šlechtický rod pánů z Chlumu a v letech 1372-1564 byl Košumberk rezidenčním sídlem pánů z Chlumu a Košumberka. Po požáru roku 1573 byl hrad renesančně přestavěn. V druhé polovině 16.století byla na Košumberku zřízena českobratrská škola, kde byli vychováváni mladí protestanští šlechtici (mj. i později proslulý válečník Albrecht z Valdštejna, ale též Vilém Slavata, který později přestoupil na katolictví). Roku 1684 přešel Košumberk dle závěti poslední Slavatovny do vlastnictví jezuitské koleje v Hradci Králové, která si zřídila vedle poutního kostela své sídlo, rezidenci. Po zrušení řádu jezuitů spravoval panství církevní fond a v roce 1926 přešlo do majetku Thurn-Taxisů. Romantickou ruinu získalo v roce 1922 Družstvo na záchranu hradu Košumberka, které ji stavebně zajistilo. V současnosti jsou zříceniny hradu majetkem obce Luže. Je zde instalována expozice k dějinám hradu s přihlédnutím k dějinám města Luže..

Široké lužské kotlině vévodí dvouvěžový poutní kostel zasvěcený Panně Marii Pomocnici Křesťanů. Podle návrhu P.I.Bayera ho v letech 1690 – 1695 na čedičovém návrší Chlumku nad Luží vybudoval italský architekt G.B.Alliprandi. Jedná se o ojedinělou, stylově čistou stavbu postavenou ve slohu raného baroka. Za kostelem byla koncem 17. století vystavěna jezuitská rezidence, původně dvoupatrová, koncem 19. století přestavěná na jednopatrovou, s dochovaným refektářem.

Střed Luže je prohlášen za chráněnou městskou památkovou zónu. Luže sama byla založena kolem roku 1300 podle pravidelného schématu s velkým tržištěm a hlavními ulicemi vyúsťujícími k náměstí. Čtvercové náměstí skloněné k severní straně je obklopeno souvislou zástavbou měšťanských domů, vždy po šesti na každé straně. Uprostřed stojí historická radnice, z roku 1542, kterou Slavaté dorazili roku 1572 městečku Luže, jako sídlo správy obce.

Původně gotický chrám svatého Bartoloměje byl několikrát rekonstruován. Za kostelem sv.Bartoloměje se od 17.století rozvíjelo předměstí - Zákostelí, k poutnímu kostelu na Chlumku pak Chlumské předměstí. Na jihovýchodní straně obce směrem k řece je čtvrť, kterou dříve obývala velká židovská komunita. Její obyvatelé (v roce 1920 to bylo 309 osob) byli téměř do jednoho vyhubeni za druhé světové války. Jejich osudy nám připomíná nově opravená budova synagogy z 18.století a rozsáhlý židovský hřbitov asi 1 km severně od Luže, s nejstaršími hroby ze 17.století. Obec měla od konce 18.století vlastní rabinát.

Městský znak Luže se vyvinul z pečetního znamení s erbem vrchnosti Slavatů z Chlumu a Košumberka. Je doložen od roku 1708. Je zobrazen v podobě reliéfu (z roku 1856) na jižní straně radnice (s chybým počtem dvou pruhů).

Od roku 1855 je podle dostupných pramenů doloženo běžné užívání titulu město Luže ve výkonu státní správy. Poslední zmínky o městském úřadu jsou zaznamenány v městské kronice ještě v roce 1950. V současné době usiluje Obec Luže o navrácení jejího historického titulu město.

2.10.2 Příroda

Přírodní podmínky řešeného území se zajímavě promítly do jeho historického vývoje, a tudíž i do jeho současné podoby.

Severní část MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastcko je rovinatá. Leží v labské nížině a velmi úrodnou půdou. Proto byly takové plochy osídleny podstatně dříve než zvlněná a výše položená část jižní patřící již k Českomoravské vrchovině.

Původní podoba celé oblasti byla velmi lesnatá. Kolem toků a na podmáčené půdě byly lesy lužní. Úrodnou půdu v nejteplejších oblastech zarůstala teplomilná společenstva dubohabrových hájů. To byly také místa, která si člověk díky příznivým podmínkám vybíral k zemědělství nejdříve. Tam, kde byla půda méně úrodná, tedy směrem k Českomoravské vrchovině, přecházely dubohabřiny v kyselé doubravy.

Takovouto krajinou zarostlou listnatými lesy se kdysi za svou zvěř pohybovali lovci, kteří nezůstávali déle na jednom místě (ve starší a střední době kamenné).

Na území MAS zasahuje několik CHKO:

Chráněná krajinná oblast Žďárské vrchy

Chráněná krajinná oblast Železné hory

Velká část území také leží na území Národního Geoparku Železné hory

Přírodní zajímavosti

Údolí Krounky a Novohradky

Park se rozkládá podél dvou říček - Krounky a Novohradky. Nadmořská výška přírodního parku kolísá mezi 320 a 450 metry nad mořem. Součástí přírodního parku je několik lokalit s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů: lilie zlatohlavá, prstnatec májový, rosnatka okrouhlostá, mlok skvrnitý, čolek velký, ledňáček říční, čáp černý a další.

Šilinkův důl

Skalnaté údolí Krounky od soutoku Martinického potoka do Předhradí.

Štěpánovské stráně

Teplomilné opukové stráně J od silnice mezi Štěpánovem a Zbožnovem.

Malhošť – Skuteč – místní část Zbožnov

Významný krajinný prvek zajímavý zejména skalními výchozy.

Skuteč - Anenské údolí – přírodní rezervace

Údolí Anenského potoka mezi obcemi Štěpánov, Příbylov, Nová Ves a Hroubovice, severně od města Skuteč. Ochrana rostlinných společenstev mezofilních lesů, přípotočních olšin, suchomilných trávníků a vlhkých luk s výskytem ohrožených druhů rostlin a živočichů.

Lom Humperky - Skuteč

Rohovcová vyvýšenina nacházející se nedaleko Skutče, která je vysoká 469 metrů.

Lom Litická – Skuteč

Lom nacházející se nedaleko Skutče.

Podskala - Chrast

Vzácné a ohrožené druhy rostlin (křikavec, prvosenska vyšší, aj.) a chráněný druh obojživelníka - mloka skvrnitého. Můžeme hovořit o přírodní památce

Chrašická stráž

Cenný geologický útvar opukové stráně s přirozenými společenstvy teplomilné květeny v semixerotermních trávnících a částečně s porosty teplomilných křovin, výskyt teplomilných druhů hmyzu a chráněných druhů ptáků a dalších obratlovců.

Střemošická stráž

21.11. 1990 byla vyhlášena přírodní rezervací. Prostírá se téměř na hranici okresů Ústí nad Orlicí a Chrudim, na katastrálním území Řepníky, Střemošice a Voletice. Nachází se tu opuková stráž se vzácnou květenou, jako je např. střevíčník pantoflíček.

Jenišovice (místní část Štěnec),

Řepníky (místní část Pěšice),

Luže (místní část Voletice, Srbce) - **Kusá hora**

Kusá hora byla vyhlášena přírodní památkou 21. 11. 1990. Nachází se na katastrálním území Pěšice, Řepníky, Srbce, Štěnec a Voletice. Jsou zde přirozené lesní porosty na opuce a vstavačové louky na mokřadních stanovištích.

Naučné stezky

Luže – naučná stezka

Hamzův park a arboretum

Park založil profesor MUDr. František Hamza v prvním desetiletí dvacátého století cíleně jako lesopark v severní části Českomoravské vrchoviny. Snaha MUDr. Hamzy vytvořit svým svěřencům rodinné a příjemné prostředí, sloužící rovněž i k tehdy zavedené terapii ovzduším. I jeho vlastní záliba v cizokrajných dřevinách zřejmě vedla MUDr. Hamzu vysadit v areálu léčebny zajímavé cizokrajné, dnes bezmála stoleté druhy dřevin. I dnes je lesopark využívám především pro terapii klientů Hamzovy léčebny, mohou ho však volně navštěvovat všichni, kteří mají rádi přírodu a chtějí poznávat zajímavé solitery čtyř světadílů.

Naučně vlastivědná stezka města Luže – délka 3.9km, volně přístupná

Stezka je zaměřena na památky Města Luže. Trasa má 5 zastavení a je dlouhá do 5 km, nemá určený začátek ani konec. Stezka seznamuje s historií hradu Košumberk a poutního chrámu Panny Marie Pomocné na Chlumku, arboretum Hamzovy odborné léčebny, zastavení je i u kaple sv. Jana Nepomuckého a u Paletinské kaple.

Zámecká zastavení u řeky - Chroustovice – naučná stezka 1.9 km, volně přístupná

Trasa kolem řeky s vyhlídkami na zámek v Chroustovicích zve k příjemným procházkám, tak i jako přírodní učební pomůcka pro poznávání stromů a rostlin s dvěma informačními tabulemi. Břeh řeky je osázen duby, olšemi a pyloárnými keři. U pěšiny jsou zřízena tři odpočinková místa.**Chrast**

Naučná stezka Chrastcka – délka 12.5km

Stezka vychází z vlakového nádraží v Chrasti u Chrudimi, je 12,5 km dlouhá a její trasa zahrnuje 13 zastavení, které seznamují s místní historií, architekturou, geologií, flórou a faunou. Stezka vede do Chrasti, pak kolem Horeckého rybníka směřuje údolím Žejbra do Podskaly a končí ve Vrbatově Kostelci.

2.10.3 Kulturní památky

Hrady, zámky, zříceniny

Rychmburk – Předhradí

Hrad v gotickém slohu nechal na rulovém návrší vystavět kolem roku 1325 Tas z Rychmburka. Mezi jeho majitele patřil v 15. století spisovatel Smil Flaška z Pardubic a Rychmburka. Roku 1425 byl hrad dobyt husity, v 1. polovině 16. století doplněn Jindřichem Šťastným z Valdštejna o pozdně gotický palác, za Kinských upraven v letech 1793 - 1798 barokně. Od roku 1955 do roku 2007 byl užíván jako domov důchodců. V současné době je domovem pro chronicky duševně nemocné.

Košumberk

Hrad je poprvé připomínán roku 1318. Po požáru roku 1573 byl hrad renesančně přestavěn. V druhé polovině 16. století byla na Košumberku zřízena českobratrská škola, kde byli vychováváni mladí protestantští šlechtici (mj. i později proslulý válečník Albrecht z Valdštejna). Roku 1684 přešel Košumberk do vlastnictví jezuitské koleje v Hradci Králové, která si zřídila vedle poutního kostela své sídlo. Po zrušení řádu jezuitů spravoval panství církevní fond a v roce 1826 přešlo do majetku Thurn-Taxisů. V současné době je majetkem města Luže.

Stálá expozice věnovaná historii hradu, městečka Luže a okolí je umístěna v býv. purkrabství zříceniny gotického hradu z počátku 14. stol. Lapidárium s památkami Chrudimska ve sklepeních zříceniny renesančního zámku z konce 16. stol.

Zámek Chrast

Renesanční zámek sloužil po tři století jako letní sídlo královéhradeckých biskupů. Upravené nádvoří zámku spolu s muzejním koncertním sálem (bývalou zámeckou kaplí s původními malbami) slouží k pořádání koncertů. V prostorách městského úřadu je používán ke svatbám a slavnostním příležitostem Římský sál a Čínský pokoj s malbami Antonína Machka. K zámku patří zámecká zahrada, upravená v roce 1903 architektem Thomayerem z Prahy jako park. Dodnes se dochovaly původní růže, vzácné stromy jako liliovník tulipánokvětý, cypřišek nutkajský a další. Za ohradní zdí je lipová alej, na jejímž konci stojí kaplička Sv. Jana Nepomuckého. Ve třech křídlech zámku je umístěno Městské muzeum s galerií a výstavní místností.

Zámek Hrochův Týnec

Budova zámku vznikla po r. 1705 jako letohrádek premonstrátů z Hradiska u Olomouce. V úplnosti se zachovala dispozice přízemí s valenými a klášterními klenbami, v patře zbyla z původního vybavení zrcadlová klenba nad schodišťovou halou. Po zrušení kláštera v r. 1784 přešel zámek do soukromých rukou.

Zámek Chroustovice

Původně renesanční zámecké sídlo vystavěné na místě zpusklé tvrže, které nejprve nechal František Karel Libštejnský z Kolovrat v roce 1663 přestavět barokně a následně rod Kinských v roce 1779 upravit rokokově. Zámek dvakrát vyhořel. Nejprve v roce 1861, po opravě zde byla umístěna pobočka tuberkulózní léčebny v Košumberku. Podruhé v roce 1947. Nyní je v zámeckém areálu odborné učiliště. Mezi zajímavosti patří zrcadlový sál, sborovna, francouzská zahrada a anglický park.

Muzea a galerie

Městské muzeum ve Skutči

Městské muzeum sídlí v domě, který patřil rodině manželky hudebního skladatele Vítězslava Nováka. V. Novák zde 18.7.1949 zemřel. Stálé expozice přibližují dvě tradiční řemesla, která město ve světě nejvíce proslavila - obuvnictví a kamenictví. Ve stopách řemesel se návštěvníci seznámí s nejstaršími dějinami ševcovského cechu, s těžbou a zpracováním kamene. Historie a současnost kamenictví je zpřístupněna nejen uvnitř pestré geologické expozice, ale také v kamenolomu s množstvím funkčních exponátů. Akce na objednávku, nabídka interaktivních vzdělávacích programů, noční prohlídky, prodej cyklistických a turistických map okolí, prodej suvenýrů, turistických vizitek a známek, předvádění řemesel.

Městské muzeum v Chrasti

Založeno už v roce 1893, sídlí v objektu zámku na náměstí a disponuje přibližně sto tisíci sbírkovými předměty. Mezi ty nejvzácnější patří maketa Dáblovy bible. První zmínky o knize s rozměry 90 x 50 cm a váží 75 kg pocházejí z roku 1295, ale předpokládá se, že rukopis je asi o půl století starší. O zrodu, autorovi či důvodu sepsání Dáblovy bible se však nedochovaly žádné doklady. Pouze se k ní pojí pověst o mnichovi, který byl donucen pro svůj prohřešek knihu o samotě napsat a ke spolupráci si přizval ďábla. Ten za to, že bude v knize vyobrazen, pomohl mnichovi bibli zhotovit za jedinou noc.

Pamětní síň Václava Jana Tomáška – Skuteč

Pamětní síň v rodném domě Václava Jana Tomáška, nejvýznamnějšího českého hudebního skladatele a pedagoga předmetanovské doby (1.pol.19.století).

Rosice - Areál bývalé cihelny

Hasičská technika, lidové umění, potravinářství, zemědělství, pěstitelství, chovatelství, řemeslná výroba, cechy, družstva.

Městské památkové zóny

Město Chrast

Město Luže

Skuteč – Předhradí

Židovské památky

Luže – židovský hřbitov

Původně se v blízkosti hřbitova nacházelo popravčí místo. Takto nedůstojná místa jsou pro židovské hřbitovy typická, vrchnost prodávala Židům pro takováto pietní místa nejméně vhodné pozemky. Vznik spadá pravděpodobně do první poloviny 17.století a pohřbívalo se zde až do 2.světové války. Nejstarší dochované náhrobky pochází ze 17. století, obzvláště cenné jsou barokní a klasicistní náhrobky včetně východočeských asymetrických stél, tzv. beraních rohů. Nápisů na náhrobkách jsou hebrejské, hebrejsko-české, hebrejsko-německé a česko-německé.

Luže – židovská synagoga

Vznik ghetta se datuje do poloviny 16.století a dle pramenů se uzavíralo na noc řetězy. Většina domů zde po přestavbě stojí dodnes včetně domu č.p.44, kde dříve byla židovská rituální lázeň (mikve) a kde je dodnes pozůstatek zařízení k ohřevu vody. V centru ghetta asi 100 m jihozápadně od náměstí stála synagoga. Ta sloužila do roku 1940, následně jako sklad a později jako sušárna surových kůží. Díky působení desinfekčních prostředků se zachovalo vnitřní dřevěné zařízení včetně středové zděné bimy, jedné z mála, které se u nás dochovaly. V budově se dochovala velká část mobiliáře, unikátní textilie, množství fragmentů starých tisků a rukopisů. Vyzvednutá geniza se nachází v depozitáři Židovského muzea v Praze.

Zájezdec – židovský hřbitov

Doba vzniku hřbitovu není známa, pravděpodobně kolem poloviny 18.století. Nejstarší náhrobek je z roku 1789, nejmladší z roku 1919. Nápisů na nich jsou hebrejské, hebrejsko-německé a hebrejsko-české. Dochovala se zde i márnice, dnes plní funkci stodoly.

Přestavky

Židovské osídlení v obci je doloženo od 18. století, v polovině 19.století již tvořili třetinu obyvatel vsi. Synagoga vystavěná na konci 18. století byla v roce 1852 přestavěná na rodinný dům, dnes čp. 91.

Na hřbitově z roku 1844 se nachází asi 70 náhrobků (pouze několik vztyčených) s hebrejsko-německými, hebrejsko-českými a ve velmi malé míře pouze hebrejskými nápisy. Nejstarší náhrobky jsou novobarokní.

Kulturní památky

Skuteč - Boudova hrobka

Zajímavá stavba z 2. pol. 19. století, hrobka vážených skutečských rodů Rybičků a Boudů.

Pomník obyvatel Zaječic

Obyvatelé Zaječic - oběti 1. a 2. světové války; oběť komunistického režimu.

Jednoduchý kamenný pomník; mezi dva sloupy vložena žulová deska s textem: "Padlým bojovníkům za svobodu vlasti (následuje 36 jmen obětí seřazených podle roků smrti a s uvedením jejich stáří v době smrti.)"; dodatečně byl na tuto desku připsán text: "1938-1945 (se jmény 3 obětí 2. světové války)"; nově vsazená žulová deska s textem "Jan Musil *20.10.1904 +28.7.1951" Zhotovil: Baloun-Vápeník, Hlinsko

Církevní památky

Luže – radnice

Původní radnici nechal v r. 1542 vystavět Diviš Slavata. V r. 1570 ji daroval městečku Luže. V r. 1596 při rozsáhlém požáru, který zasáhl velkou část městečka, z části shořela a musela být znovu postavena.

Kaple sv. Rodiny na Dobrkově

Podnět k vystavění kaple ve středu Dobrkova v roce 1832, „...zavdala ve většině obcí k Luži přidružených zuřící cholera...“, píše p. Václav Oliva ve své knize Z minulosti Chlumku a Luže a jeho okolí. Ačkoliv všude v okolí na choleru lidé umírali, v Dobrkově se nikdo ani nerozstolal. Na poděkování Pánu Bohu na návrh Dobrovského starosty Matěje Hlaváčka bylo usneseno, že Dobrkovští postaví kapli. Stalo se tak v letech následujících a stavba byla dokončena v roce 1835. Dne 12. června 1836 bylo povoleno vysvěcení kaple. Následovalo slavnostní vysvěcení lužským farářem Františkem Müllerem. V kapli, jež je dosti prostorná, je oltář Rodiny Páně a malý chorek bez varhan.

Kaple sv. Jana Nepomuckého

Kaple sv. Jana Nepomuckého pochází z roku 1746. Nechal ji vystavět místní jezuitský řád. Socha sv. Jana Nepomuckého stojí na pískovcovém podstavci a kolem ní byla později dostavěna trojboká kaplička na třech pilířích, která je kryta šindelovou střechou.

Kaplička Panny Marie Růžencové, Srbce

Záznamy o vybudování Kapličky Panny Marie Růžencové se nedochovaly. Je možné, že vznikla v souvislosti s opravou kříže, který stojí v její blízkosti. Tato oprava proběhla v r. 1910. Od r. 1958 byla používána k jiným účelům. Od 13. 10. 2002 po znovuvysvěcení slouží opět jako duchovní centrum obce. Interiér kapličky je vybaven dřevěnými lavicemi. Abak, kropenka, menza a ambon jsou zhotoveny z opuky. Na kropence je vyryt a vyzlacen Mariánský monogram, v menze je vsazena deska s vyrytým a vyzlaceným reliéfem obětního beránka. Dále je zde obraz Panny Marie Růžencové, jehož autorem je akademický sochař Petr Váňa.

Kaplička v Hlubočicích u Luže

Byla postavena v r. 1933 ze sbírky obyvatel Hlubočic a Rvasic. Je zasvěcena Panně Marii Lurdské. Každoročně se v ní koná májová pobožnost. Pod kapličkou vytéká pramen, který je možno využít jako osvěžení pro pěší a cyklisty. Je tudy vedena cyklostezka.

Kostel sv. Bartoloměje, apoštola

Kostel sv. Bartoloměje byl připomínán jako kostel farní již r. 1350. Postaven byl v gotickém slohu a je kamenný. Jedná se o jednolodní stavbu. Loď je dlouhá 11,7 m a široká 7,7 m. Kněžiště je 8 m dlouhé a 5,5 m široké. Na západní straně k lodi přiléhá 34 m vysoká hranolová věž s cimbuřím. Na každé straně jsou dvě okna a špičku zdobí trojramenný kříž. Uprostřed pod kostelem je 6,5 m dlouhá, 2,3 m široká a 1,6 m vysoká krypta. Jsou v ní pochováni páni Slavatové. Do r. 1782 byl kostel farním, v r. 1783 se stal filiálním. Byl mnohokrát opravován, poslední oprava proběhla v 90. letech 20. století. V minulosti byl u kostela hřbitov.

Kostel - Luže – Voletice

Kostel byl založen v r. 1350. Původně byl dřevěný, ale po bitvě na Bílé hoře byl zbořen a vystavěn nový. R. 1626 a r. 1899 byl opravován. Jednolodní budova kostela je v gotickém slohu.

Kolem kostela se rozprostírá menší hřbitov, na kterém se v minulosti nacházela i kostnice. Kostel je zasvěcen sv. Jiří, každý rok 24. dubna se tu koná mše svatá.

Paletínská kaple

Paletínská kaple pochází z roku 1720. Je osmihranná. Vnější i vnitřní zdi jsou členěny pilastry a je v ní oltář Čtrnáci svatých pomocníků. Dříve se zde třikrát ročně sloužila mše svatá.

Střemošice - Kaple

Dominantou obce Střemošice je novogotická kaple pocházející z roku 1876, kterou postavili zdarma občané Střemošice a pak darovali obci. Vedle kaple stojí kamenný kříž.

Kostel sv. Vavřince, jáhna a mučedníka, Řepníky

Původně románský farní kostel zasvěcený svatému Vavřinci se připomíná již roku 1349. Roku 1783 byl zbourán a nově postaven v barokním slohu. Hlavní oltářní obraz umučení sv. Vavřince byl přenesen z kostela sv. Vavřince z Vysokého Mýta. Kostel byl několikrát opravován, naposledy v letech 2000-2004.

Kostel sv. Martina, biskupa, Hrochův Týnec

Původně gotický farní kostel sv. Martina, biskupa, byl v letech 1723 - 1728 přestavěn do barokní podoby. Z původní stavby zůstalo dochováno pouze zdivo. Kostel tvoří 2 centrální kaple. V interiéru se zachovaly cenné fresky malíře J. K. Handka, rodáka z Olomouce.

Kostel Lozice

Stavba kostela byla započata v r. 1783, dokončena byla v r. 1784. Dříve býval kostel evangelický, dnes patří Českobratrské církvi evangelické. Konají se zde pravidelné bohoslužby, svatba a jiné oslavy.

Kaple a kostely na území MAS - souhrn

Město	Název	Telefon, web, email	Ostatní
Horka	Kostel sv. Anny	737446884, jan.paseka@seznam.cz	Příležitostné bohoslužby
Hrochův Týnec	Hřbitovní kaple sv. Anny	469692536,469692509, bartos.pce@volny.cz	
Hrochův Týnec – Blížňovice	Kaple sv. Vojtěcha	469692509,724221591, bartos.pce@volny.cz	pravidelné bohoslužby
Hrochův Týnec – Stičany		469692536, e-podatelna@hrochuvtynec.cz	
Chrast	Kostel Nejsvětější Trojice	737446884, jan.paseka@seznam.cz	pravidelné bohoslužby
Chrast – Chacholice			
Chrast – Chrašice	Kostel sv. Martina	737446884, jan.paseka@seznam.cz	Příležitostné bohoslužby
Chrast - Podlažice	Kostel sv. Markéty, panny a mučednice	469666518, http://www.bihk.cz/dieceze/chrast_u_chrudime , jan.paseka@seznam.cz	Zde se točil film „Dáblova lest“ (2008)
Chrast - Skála	Kostel sv. Jana Křtitele	469666518,737446884, www.faravk.wz.cz , jan.paseka@seznam.cz	Příležitostné bohoslužby
Chroustovice	Kostel sv. Jakuba Staršího, apoštola	469666518, http://www.bihk.cz/dieceze/ch	

		roustovice/chroustovice	
Chroustovice – Bor u Chroustovic			
Chroustovice - Holešovice	Kaplička sv. Jana Nepomuckého	469674196, obec.chroustovice@iol.cz	
Chroustovice – Lhota u Chroustovic		469674196, obec.chroustovice@iol.cz	
Chroustovice - Mentour		469674137, obec.chroustovice@iol.cz	
Chroustovice - Městec		469674137, obec.chroustovice@iol.cz	
Jenišovice	Kostel Nejsvětější Trojice	4696741110,469671438, www.chlumek.net , farar@chlumek.net	Příležitostné bohoslužby, před návštěvou doporučujeme kontaktovat provozovatele
Lozice		469671560, ou.lozice@tiscali.cz	
Luže	Kostel Panny Marie Pomocnice křesťanů na Chlumku	469671110,469672118, www.bihk.cz/dieceze/luze , farar@chlumek.net	Vstup během bohoslužby či s průvodcem na objednávku
Luže - Brdo		463034720,469671128, mestskyurad@luze.cz	
Luže - Janovičky	Kostel Zvěstování Panně Marii	469350254, www.farnostskutec.cz , farnostskutec@centrum.cz	
Luže - Radim		463034720, mestskyurad@luze.cz	
Prosetín	Kostel Nejsvětější Trojice	731746755, www.farnostskutec.cz , farnostskutec@centrum.cz	Příležitostné bohoslužby
Prosetín - Mokřýšov			
Předhradí	Kaple sv. Jana Nepomuckého	731746755	
Předhradí	Kaple sv. Josefa pěstouna Páně	731746755	
Předhradí	Kostel Panny Marie Bolestné	731746755	
Přestavky	Kaple sv. Anny	469692509,724221591, bartos.pce@volny.cz	příležitostné bohoslužby
Rosice	Kostel sv. Václava, mučedníka	469666518,737446884, http://www.bihk.cz/dieceze/chrast_u_chrudime	
Rosice - Brčekoly	Kaple Panny Marie	737446884, jan.paseka@seznam.cz	
Řepníky - Pěšice		469671501, obec.repniky@tiscali.cz	
Řestoky	Kostel sv. Václava	737445884, jan.paseka@seznam.cz	Příležitostné bohoslužby
Skuteč	Kostel Božího Těla	731746755	
Skuteč	Kostel Nanebevzetí Panny Marie	731746755	
Skuteč - Lešany	Kostel sv. Václava, mučedníka	731746755	
Skuteč – Lešany	Kaple sv. Václava		
Skuteč – Lhota u Skutče			

Skuteč – Radčice	Kaple sv. Václava	731746755	
Skuteč – Skutíčko	Kaple sv. Jana Nepomuckého	731746755	
Skuteč - Skutíčko			
Skuteč - Štěpánov	Kaple sv. Anny	469326403	
Skuteč – Štěpánov	Kostel sv. Matouše, apoštola a evangelisty	731746755	
Skuteč- Zbožnov	Kaple nejsvětější Trojice	731746755	
Skuteč - Zhoř	Kaple Panny Marie Pomocné	731746755	
Střemošice – Bílý kůň			
Trojovice	Kostel sv. Michaela	469692509,724221591, bartos.pce@volny.cz	Pravidelné bohoslužby
Vrbatův Kostelec – Habroveč			
Vrbkův Kostelec	Kostel sv. Havla, opata	737446884, www.faravk.wz.cz , jan.paseka@seznam.cz	
Zájezdec			

2.10.4 Technické památky

Rozhledny

Rozhledna Jahůdka, Luže – Bělá

Dřevěná rozhledna je 12 m vysoká a je složena ze tří nad sebou umístěných vyhlídkových plošin. Za příznivého počasí nabízí krásný výhled na Orlické hory a město Luže.

2.10.5 Zajímavosti regionu

Poklona Střemošice u Luže

Asi 8 metrů vysoký trojboký sloup Nejsvětější Trojice z první poloviny 18. století. Je postaven na opukové stráni, která je chráněným územím. Sloup je ozdoben barokní plastikou. Návštěvníkům nabízí krásný pohled na Luži, Košumberk a do dalekého okolí. K místu se váže několik pověstí.

Luže

Prstencové sluneční hodiny jsou dílem uměleckého kováře p. Karla Hůrky ze Stránčic (u Prahy). Slavnostně byly odhaleny 28. října 1990. Číselník hodin tvoří prstenec umístěný v rovině kolmé na ukazatel a je řešen jako samonosný. Z číselníku vystupují římské číslice od VI po XVIII. Hodiny jsou zhotoveny z oceli, mědi a dalších nerezových kovů. Podstavec je žulový. Výška hodin je 4 m a šířka 2,5 m.

Miniobora Košumberk

Miniobora hradu Košumberk založena v roce 2006 se bude po dokončení rozkládat na ploše kolem 1 hektaru a předpokládá se osazení maximálně deseti kusy zvěře (daněk evropský, jelen lesní, kamerunská ovce nebo muflon). Nejlepší čas na pozorování zvěře je v ranních a podvečerních hodinách, kdy vychází na pastvu, a v zimních měsících při krmení u krmelce. Platí zde přísný zákaz vstupu do oploceného areálu a krmení zvěře.

Statek "U Syrovů" Lozice

Na tomto starém gruntě návštěvníci poznají, jak lidé na venkově žili odnepaměti. Jeho provozovatelé se snaží porozumět přírodě, pečovat o ní s láskou a s úctou si od ní brát její dary. Dlouhodobě se věnují oživení tradičních způsobů obživy. Možnost exkurze, nabídka interaktivních vzdělávacích programů. Otevírací doba je celoroční (na objednávku).

Leštinka – Dub letní – památný strom

Památný strom je u náhonu bývalého mlýna

Pomník obyvatel Předhradí – figurální pískovcový pomník na podstavci ze žulových kvádrů, pomník obětem I. A II. Světové války

Pamětní deska básníka A.Heyduka – bronzová busta A.Heyduka osazená na kamennou desku s textem: Adolf Heyduk, narodil se 6-VI-1835 na Rychmburce

Adrenalin, sport, relax

Městská sportoviště Skuteč, s.r.o.

Krytý bazén: délka 25m, šířka 8m, závodní stupínky, sauna, výřivka vnitřní.

Zimní stadion

Letní areál, travnatá fotbalová plocha, tartanová atletická dráha, doskočiště pro skok daleký, umělý trávník

Letní koupaliště, tobogán, dětské brouzdaliště

Sportovní hala

Kurty

Víceúčelové hřiště

Mokrý ráj – Leštinka

Dětské hřiště, pétanque/boccia hřiště, potápění, přírodní koupání, hloubka 25m, sportovní hřiště venkovní – nohejbal, volejbal.

Leštinka Lom

Sportovní areál pétanque/boccia hřiště, potápění, přírodní koupání, sportovní hřiště venkovní, stolní tenis venkovní.

Zvěřinov

přírodní koupání, potápění, hloubka 20m.

Lom Prosetín

přírodní koupání.

Poděčely – část Chroustovic

přírodní koupání

Horecký rybník – místní část Chacholice

přírodní koupání

Víceúčlové hřiště venkovní Luže

Umělý povrch , fotbal, házená, nohejbal, tenis, volejbal

Sportovní hala/tělocvična

Sportovní areál SK Bělá - Hřiště pro nohejbal a tenis

Saloon Klondike – možnost jízdy na koni pro začátečníky i pokročilé

Rekreační středisko Rvasice

Koupaliště délka 14m, šířka 7m, kulečník, sportovní hřiště venkovní – tenis, volejbal, nohejbal

Camping Na Venkově

Bazén venkovní pouze pro ubytované, délka 10m, šířka 5m, dětská herna, hřiště, pétanque, boccia hřiště, stolní tenis

Střemošice – Bílý Kůň - Dětské hřiště

Střemošice – sportovní venkovní areál – tenisové kurty

Ubytovací zařízení

Název	Adresa	Kategorie	Sezónní provoz	Počet pokojů	Počet míst pro stany a karavany
PENZION KARAFIÁT	Skuteč, Štěpánov, Anenské údolí 50	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENZION U KAMENNÉ STUDNY	Skuteč, Skuteč, Vítězslava Nováka 44	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENSION POD CHLUMKEM	Luže, Luže, Družstevní 319	Penzion	celoroční provoz	11 až 50	žádné
HOTEL VÍDEŇ	Luže, Luže, náměstí Plk. Josefa Koukala 142	Penzion	celoroční provoz	10 a méně	žádné
REKREACE RVASICE	Luže, Rabouň, Rvasice 4	Chatová osada	letní provoz	11 až 50	žádné
HOTEL LIDOVÝ DŮM	Luže, Luže, Hamzova 138	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	10 a méně	žádné
CHATA LUŽE	Luže, Zdislav, 20	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	letní provoz	10 a méně	žádné
HOTEL DVOŘÁK	Chrast, Chrast, Náměstí 164	Hotel **	celoroční provoz	10 a méně	žádné
PENSION CALIFORNIA	Chrast, Chrast, Podskála 44	Ostatní zařízení jinde	letní provoz	10 a méně	žádné

2.10.6 Dílčí SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- existence velkého množství kulturních a historických památek - přírodní památky - síť turistických informačních center - turistické, cyklistické a jiné tématické stezky - potenciál regionu - existence CHKO Železné hory, Žďárské vrchy a Národního geoparku Železné hory - dobré možnosti venkovské agroturistiky - rostoucí poptávka v mezinárodním, národním i regionálním trhu volnočasových aktivit, po specializovaných produktových balících (cyklistika, pěší a horská turistika, agroturistika, jezdeckví, zimní běžecké trasy atd.). - cyklostezka propojující obce regionu (využití bývalé tratě, okolí Žebra s napojením na celou MAS) protínající kulturní a přírodní zajímavosti - koupaliště	- nedostatečná dopravní obslužnost - nedostatečná propagace území ve vzdálených oblastech, či v rámci České republiky - nevyužitý potenciál pro tvorbu volnočasových aktivit - nízká úroveň služeb pro návštěvníky
Příležitosti	Hrozby
- rozvojový potenciál v oblasti cestovního ruchu (spolupráce v rámci TO Chrudimsko-Hlinecko) - Český systém kvality služeb – učí organizace zaměřit se na poznání potřeb zákazníků a poskytování kvalitních služeb, mezinárodně uznávaná značka - spolupráce obcí a podnikatelů na tvorbě stezek, turistických balíčků. - velký přírodní potenciál pro aktivní a šetrný cestovní ruch	- nedostatek finančních prostředků - špatné a zastaralé značení turistických a jiných tras

2.10.7 Návrh dílčích opatření

- Tvorba společných turistických balíčků
- Zapojení do Českého systému kvality služeb – zkvalitnění poskytovaných služeb
- Rozšíření služeb pro turisty.
- Zlepšit informovanost o kulturních akcích
- Podpořit naučné stezky a cyklostezky, zvláště dobrá by byla z Vrbatova Kostelce podél Žebra do Podskalí a Chrasti – nutno postavit lávku přes Žejbro
- U připravovaného lanového centra v přírodním divadle další využití pro rodiče: např. letní kino, letní posezení, střelnice, paintball
- Vybudování infocedulí, cyklomap, odpočívadel, fotomap – propagace místních podnikatelů
- Oprava zámku v Rosicích

3 Vyhodnocení rozvojového potenciálu území

3.1 Územní plánování

	Územní plán	Datum schválení	Stav
Horka	Ano		
Hrochův Týnec	Ano		
Chrast	Ano		
Chroustovice	Ano		
Jenišovice	Ano		
Leštinka	Ano		
Lozice			Projednává se
Luže	Ano		
Prosetín	Ano	2002	Návrh nového územního plánu v projednání
Předhradí	Ano	2006	
Přestavky	Ne		
Rosice	Ano	1998	Návrh nového územního plánu - zadání
Řepníky	Ano	2005	Dokončená I.etapa nového územního plánu
Řestoky			Veřejné projednávání nového územního plánu
Skuteč	Ano	1998	
Střemošice	Ano	31.12.2008	
Trojovice	Ano		
Vrbatův Kostelec	Ano	10.11.2011	
Zaječice	Ano	3/2009	
Zájezdec			Bude se projednávat nový návrh územního plánu

V případě nezpracování a neschválení ÚPD do zákonné lhůty či neplatného ÚP (určuje vyhláška) bude jejich rozvoj značně omezen pouze na intravilán a nebudou mít oporu v dokumentech, kde by mohli zabránit výstavbě, která by mohla narušit ráz a chod obce.

Územní plán, v navazujícím spojení s architektonickou koncepcí, má veliký potenciál maximálního zhodnocení území.

Je nutností, aby představitelé obcí byli pravidelně vzděláváni s ohledem na „porozumění“ možnosti využívání a používání ÚPD a především ÚSES, který definuje biokoridory, zeleň v krajině i intravilánu a pozemkové úpravy, které lze vhodně realizovat s dotační podporou OPŽP a SFŽP či MZe.

3.2 Rozvojová území

V současné době ÚPD obcí obsahují dostatečný počet rozvojových ploch jak pro rodinné bydlení, tak pro výrobu, služby a relaxaci.

Rozvoj území na základě realizace ÚPD je postupný a plně odpovídá geografii území a historickému vývoji sídel.

3.3 Lidský potenciál

Území MAS má dostatečný počet obyvatel sdružujících se do profesních či zájmových skupin.

Rozvojový potenciál je především v rozšíření nabídky služeb v cestovním ruchu, jenž lze vhodně kombinovat, a tím zkvalitňovat, s nabídkou volnočasových a kulturních či sportovních aktivit,

které vytváření neziskové organizace a spolky. Široká podpora spolků ze strany obcí je plně na místě.

Rozvojový potenciál je i v místních drobných firmách do 10 zaměstnanců a mezi živnostníky se zaměřením na řemeslnou výrobu. V této oblasti obce mohou MSP podpořit využíváním brownfields či nabídkou nevyužívaných objektů k původním účelům za nulové či zvýhodněné nájem.

Nesporným rozvojovým potenciálem jsou i největší místní firmy s největším počtem pracovních míst. Zde je na místě úzká komunikace představitelů obcí a vedení firem, aby se včas zabránilo rizikům, která lze eliminovat.

3.4 Rozvojový potenciál

Na území MAS je počet živnostníků, MSP a větších firem odpovídajících nabídce a poptávce v regionu. Poptávka je větší a širší, ale nabídka bohužel musí zohlednit ekonomiku provozu podnikatelské aktivity.

Na vzestupu je poptávka po řemeslných oborech a službách a zemědělských produktech.

Zvýšený odbyt místních zemědělských plodin, produktů a výrobků lze podpořit dohodou místních obchodníků se zajištěním prodejních ploch v obchodech, dohodami o společné distribuci produktů či podporou udržení a obnovení místních trhů.

Současným trendem je kombinace nabídky podnikatelských aktivit, především v oblasti služeb (kadeřník, masáž, doplňky stravy, sportovní zařízení, oblečení....)

3.5 Finanční a další prostředky území

Finanční zdroje území se skládají a kombinují z více zdrojů.

Obce zajišťují chod především veřejných služeb, školství, odpadů, budování či udržování technické infrastruktury, sociální oblasti a oblastí volnočasových aktivit (sport, kultura, spolková činnost). Nakumulované finanční zdroje jsou v obcích různé v návaznosti na plánované hospodaření obcí a realizované investice. Průběžné financování obcí ze státního rozpočtu ČR nemůže zabezpečit požadované krytí akcí dle aktuálních potřeb.

Vzhledem k současným trendům přerozdělování státního rozpočtu a rozpočtu EU je nutností průběžné sledování a využívání dotačních programů ČR a EU v kombinaci s vlastními zdroji a bankovními produkty.

Podnikatelský sektor vytvořený zisk většinou investuje do dalšího rozvoje firmy, a tím zkvalitňuje nabídku pro obyvatele a návštěvníky a případně tvoří nová pracovní místa. V rámci aktivit veřejného a neziskového sektoru podporuje v rámci možností akce formou sponzoringu či darů.

Neziskový sektor buď nevytváří zisk nebo zisk investuje do rozvoje aktivit. Má však obrovský potenciál vygenerovat činnost ve formě dobrovolnické práce.

V případě vhodného kombinování aktivit (kde to z podstaty věci lze) jde snížit celkové finanční náklady zapojením neziskových organizací jak do plánování, tak do realizace akce. Např. regenerace veřejné zeleně, kde práce dobrovolníků při výsadbě a následné péči může znatelně snížit finanční náklady.

Kombinace finanční zdrojů je pro budoucí období nutností. Nejvhodnější je model:

vlastní prostředky + dotační prostředky + prostředky místních subjektů.

Touto kombinací s jednak rozloží náklady na více subjektů a zdrojů, ale také se do realizace akce zajímá více subjektů, kteří mají šanci zajistit udržitelnost dle podmínek poskytovatelů dotace.

Z uvedeného vyplývá, že je pro všechny sektory nutností maximální znalost nabídky dotačních možností na všech úrovních:

Granty měst

Granty a dotace Pardubického kraje

Podpora nadací a fondů

Dotace státního rozpočtu prostřednictvím ministerstev a státních fondů

Operační programy EU

Fondy zemí EU

Protože základní financování území prostřednictvím obcí je jasně dané, a tím i omezená možnost realizace projektů, je vhodné s tím skloubit další možný zdroj financí prostřednictvím místní akční skupiny.

Na základě konkrétních definovaných potřeb subjektů v regionu bude vytvořena návrhová část strategie, která bude rozpracována do jednotlivých akčních plánů pro jednotlivé operační programy v období 2014-2020.

3.6 Dílčí SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- obce mají své ÚPD - lidé mají zájem o výstavbu RD v regionu - neziskové organizace a spolky na území regionu zabývající se volnočasovou aktivitou - příjmy z daní	- rozvojové plochy v rukou soukromých vlastníků - silná konkurence mezi podnikateli a podniky - technická infrastruktura ve špatném stavu
Příležitosti	Hrozby
- možnost výstavby RD - alternativní zákonné náhrady mateřských školek - zlepšení sociálních služeb - podpora turistického ruchu	- úbytek finančních prostředků - neschválení či nezpracování ÚPD

3.7 Návrh dílčích opatření

- Územní plán, v navazujícím spojení s architektonickou koncepcí, má veliký potenciál maximálního zhodnocení území.

- Vzdělávání zastupitelů s ohledem na „porozumění“ možnosti využívání a používání ÚPD a především ÚSES, který definuje biokoridory, zeleň
- Podpora výstavby rodinných domů.
- Podpora místních podnikatelů.
- Podpora volnočasových aktivit.
- Zajistit zlepšení technické infrastruktury.
- Podporovat vznik alternativních zákonných náhrad mateřských školek.
- Udržování popř. zlepšování vybavenosti obcí.
- Zlepšování sociálních služeb.
- Zvýšení počtu zařízení a služeb podporující turistický ruch.

4 SWOT analýza celková

Silné stránky	Slabé stránky
- Kompaktní funkční území z hlediska koordinace - Území s historickými vazbami na místní řemesla - Pestrá a relativně zachovalá krajina s množstvím chráněných území - Četnost historických památek - Množství terénů pro cykloturisty - Nízká cena pracovní síly - Aktivní přístup místní samosprávy a dalších subjektů v regionu k získávání finančních prostředků a investic - Aktivní spolková činnost v území	- Omezený rozvojový potenciál z hlediska velikosti území - Nízká úroveň služeb pro návštěvníky - Nevyužitý potenciál pro tvorbu volnočasových aktivit - Relativně vyšší nezaměstnanost - Neochota stěhovat se za prací - Průměrné nižší příjmy obyvatel – nízká ekonomická podpora místních služeb - Stav občanské vybavenosti - Nedostatečná dopravní obslužnost - Nedostatečná propagace území ve vzdálených oblastech, či v rámci České republiky - Nedostatečná mezisektorová komunikace v území
Příležitosti	Ohrožení
- Rozvojový potenciál v oblasti cestovního ruchu (spolupráce v rámci TO Chrudimsko-Hlinecko) - Rozvoj rekreace a cestovního ruchu se zaměřením na nízko a středně příjmové návštěvníky ČR i ze zahraničí - Dobré možnosti venkovské agroturistiky (ekoturistiky, agroturistiky) - Kvalitní zajištění a výměna informací v území (prostřednictvím členů v MAS) - Kvalitní zajištění a výměna informací s okolními regiony (prostřednictvím NS MAS ČR, CSpV, aj.) - Rozvoj malého a středního podnikání vstupem nových investorů do regionu - Koordinace postupu při řešení společných problémů - Vytvoření trasy pro pojízdnou prodejnu, která by zajistila dostupnost pro obce bez této služby	- Sílící pozice a rozvoj konkurenčních regionů - Slabé napojení na širší regionální a nadregionální úroveň ve všech rozvojových aktivitách - Značná napjatost rozpočtů členských obcí a z toho plynoucí výrazná omezenost vlastních finančních prostředků na vlastní rozvoj, vč. spolufinancování - Neúnosná finanční náročnost udržení standardních životních podmínek v malých sídlech - Potencionální ohrožení odchodu kvalifikovaných a ekonomiky silnějších lidí z regionu - Odliv mladých obyvatel za prací a bydlením do měst

5 Použité zdroje

- [1] MMR ČR. *Manuál tvorby Strategie komunitě vedeného místního rozvoje pro programové období 2014-2020*, verze 16. 4. 2014.
- [2] Výsledky jednání pracovních tematických skupin, 2013-2014.
- [3] ČSÚ [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/>>
- [4] *Rozpočet obce* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.rozpocetobce.cz/>>
- [5] Český hydrometeorologický ústav [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.chmi.cz/>>
- [6] Státní zdravotní ústav [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.szu.cz/tema/zivotni-prostredi/monitoring-pitne-vody>>
- [7] *Atlas využívající obnovitelné zdroje energie* [online]. Dostupné z WWW: <<http://calla.ecn.cz/atlas/detail.php?id=901>>